

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Ειδική έκθεση αριθ. 23

2012

ΗΤΑΝ ΕΠΙΤΥΧΗΣ Η ΣΤΗΡΙΞΗ ΠΟΥ ΠΑΡΕΙΧΑΝ ΤΑ
ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΗΝ **ΑΝΑΠΛΑΣΗ**
ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ;

Ειδική έκθεση αριθ. 23 // 2012

ΗΤΑΝ ΕΠΙΤΥΧΗΣ Η ΣΤΗΡΙΞΗ ΠΟΥ ΠΑΡΕΙΧΑΝ ΤΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ;

(υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Τηλ. +352 4398-1
Φαξ +352 4398-46410
E-mail: eca-info@eca.europa.eu
Internet: <http://eca.europa.eu>

Ειδική έκθεση αριθ. 23 // 2012

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχονται από το διαδίκτυο
(<http://europa.eu>).

Δελτίο καταλογογράφησης υπάρχει στο τέλος του τεύχους.
Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2013

ISBN 978-92-9241-092-6
doi:10.2865/56205

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2012
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Printed in Luxembourg

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημεία

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

I-IV ΣΥΝΟΨΗ

1-12 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1-3 ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜΜΕΝΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

4-6 ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

7-12 ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΜΕΣΩ ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

13-17 ΕΜΒΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

18-58 ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

18-34 ΕΠΙΤΕΥΧΘΗΚΑΝ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΕ ΕΡΓΩΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ;

22-25 ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΔΕΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΠΑΝΤΑ ΔΕΟΝΤΩΣ

26-30 ΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΕΡΓΑ ΠΕΤΥΧΑΝ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ, ΑΛΛΑ ΣΕ ΠΟΛΛΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ Η ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΠΟΥ ΕΠΑΝΑΞΙΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΑΚΟΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΘΕΙ

31 ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΑΝ ΛΙΓΟΤΕΡΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ

32-34 ΟΛΑ ΤΑ ΕΡΓΑ ΕΙΧΑΝ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΑΝ ΘΕΤΙΚΑ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ

35-45 ΒΑΣΙΣΤΗΚΕ Η ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΤΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΕ ΟΡΘΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ;

37-42 ΟΛΑ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΒΑΣΙΖΕΤΑΙ ΣΕ ΜΙΑ ΣΕΙΡΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΑΡΧΩΝ...

43-44 ... ΩΣΤΟΣΟ, Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΛΗΛΩΝ ΜΗΤΡΩΩΝ ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΝΑ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΤΟΥΣ ΜΟΛΥΣΜΕΝΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΠΕΡΙΠΛΕΚΕΙ ΤΟΝ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ

45 ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΒΕΛΤΙΣΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ

46–58 ΕΠΙΤΕΥΧΘΗΚΑΝ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΜΕ ΤΟ ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΟ ΔΥΝΑΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΕ;

48 Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ ΤΗΣ ΕΕ, ΔΕΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΘΗΚΕ ΣΕ ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΚΑΙ...

49 ... ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ, ΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

50–55 ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΕΧΟΥΝ ΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ «Ο ΡΥΠΑΙΝΩΝ ΠΛΗΡΩΝΕΙ», ΑΛΛΑ Ο ΡΥΠΑΙΝΩΝ ΔΕΝ ΕΠΩΜΙΣΤΗΚΕ ΣΕ ΚΑΜΙΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟ ΠΛΗΡΕΣ ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΡΡΥΠΑΝΣΗΣ

56 ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΕΡΙ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΣΤΗΚΑΝ ΔΕΟΝΤΩΣ

57–58 ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΚΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΟΥ ΤΑ ΕΡΓΑ ΑΠΟΦΕΡΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΤΑ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΕΙΝΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΕΣ

59–73 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

59–63 ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

64–65 ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

66–68 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

69–73 ΚΟΣΤΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΝΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι — ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΜΕΣΩ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ (ΠΕΡΙΟΔΟΙ 2000-2006 ΚΑΙ 2007-2013)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ — ΔΕΙΓΜΑ 27 ΕΡΓΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΕΛΕΓΧΟ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Ανάπλαση / αποκατάσταση / επαναξιοποίηση: Για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης, η ανάπλαση βιομηχανικών και στρατιωτικών εγκαταστάσεων μπορεί να περιλαμβάνει δύο είδη δράσεων, ανάλογα με την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η εγκατάσταση:

- α) αποκατάσταση: δράσεις με στόχο τη σταθεροποίηση του εδάφους και την απομάκρυνση, τον έλεγχο, τον περιορισμό ή τη μείωση των ρυπογόνων ουσιών από το έδαφος, τα επιφανειακά και τα υπόγεια ύδατα, τη βλάστηση και τα κτίρια, ούτως ώστε ένας υποβαθμισμένος χώρος να μη συνιστά πλέον σοβαρή απειλή για τον άνθρωπο ή το περιβάλλον, λαμβάνοντας υπόψη την τρέχουσα και την εγκεκριμένη μελλοντική χρήση του.
- β) επαναξιοποίηση: δράσεις σε μη μολυσμένο χώρο ή, σε δεύτερη φάση, σε αποκατεστημένο χώρο, με σκοπό την προετοιμασία της γης και των κτισμάτων για την προβλεπόμενη τελική χρήση τους. Η επαναξιοποίηση μπορεί να περιλαμβάνει κατεδάφιση παλαιών κτιρίων, αρχιτεκτονική τοπίου, κατάτμηση της γης και εγκατάσταση βασικών υποδομών, όπως υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και οδών, και ορισμένες φορές την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών.

Διαρθρωτικά μέτρα: Για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης, οι παρεμβάσεις του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και του Ταμείου Συνοχής.

Διαχειριστική αρχή: Εθνική, περιφερειακή ή τοπική δημόσια αρχή ή δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας που έχει οριστεί από το κράτος μέλος για τη διαχείριση ενός επιχειρησιακού προγράμματος.

Δικαιούχος: Νομικό πρόσωπο δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου που λαμβάνει στήριξη από το ΕΤΠΑ ή το Ταμείο Συνοχής με σκοπό την ανάπλαση εγκαταλελειμμένης εγκατάστασης (ορισμένες φορές στην παρούσα έκθεση αναφέρεται επίσης ως «φορέας υλοποίησης» ή και ως «φορέας αξιοποίησης»). Ο δικαιούχος συχνά πωλεί ή εκμισθώνει οικόπεδα ή κτίρια σε επενδυτές μετά την ανάπλαση της εγκατάστασης.

Δίκτυο για τη βιομηχανικά μολυσμένη γη στην Ευρώπη (Network for Industrially Contaminated Land in Europe, NICOLE): Φόρουμ για τη διαχείριση των μολυσμένων εδαφών στην Ευρώπη. Στόχος του είναι η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ εκπροσώπων της βιομηχανίας και της πανεπιστημιακής κοινότητας και των παρόχων υπηρεσιών σχετικά με την ανάπτυξη και εφαρμογή βιώσιμων τεχνολογιών για τη διαχείριση γης που έχει μολυνθεί από βιομηχανικές και εμπορικές δραστηριότητες. Το NICOLE λάμβανε αρχικά ενίσχυση από την ΕΕ δυνάμει του τέταρτου προγράμματος-πλαισίου για την έρευνα.

Δίκτυο συντονισμένης δράσης για τις εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις και την οικονομική ανάπλαση (Concerted Action on Brownfield and Economic Regeneration Network, CABERNET): Ευρωπαϊκό δίκτυο εμπειρογνομόνων που ασχολείται με τα ζητήματα που εγείρονται από την ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων. Στόχος του δικτύου είναι η ενίσχυση της αποκατάστασης των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, μέσω της ανταλλαγής εμπειριών από ολόκληρη την Ευρώπη, της παροχής νέων εργαλείων και στρατηγικών διαχείρισης και ενός πλαισίου για συντονισμένες ερευνητικές δραστηριότητες. Το δίκτυο CABERNET λάμβανε αρχικά στήριξη από την ΕΕ δυνάμει του πέμπτου προγράμματος-πλαισίου για την έρευνα.

Εγκαταλελειμμένη εγκατάσταση: Εγκατάσταση που έχει επηρεαστεί δυσμενώς από την προηγούμενη χρήση της (για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης, βιομηχανική ή στρατιωτική) ή από τη χρήση της περιοχής γύρω από αυτήν, είναι εγκαταλελειμμένη ή υποχρησιμοποιείται και χρήζει παρέμβασης ώστε να μπορέσει να επαναχρησιμοποιηθεί επωφελώς. Μπορεί να είναι ή όχι μολυσμένη.

Ζώνη πρασίνου: Αναξιοποίητη έκταση σε αστική ή αγροτική περιοχή που είτε χρησιμοποιείται για γεωργικούς σκοπούς ή για τους σκοπούς της αρχιτεκτονικής τοπίου είτε έχει αφεθεί στη φυσική της κατάσταση.

ΕΟΠ: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος. Τα μέλη του ΕΟΠ είναι τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία, η Ελβετία και η Τουρκία.

Επιχειρησιακό πρόγραμμα (ΕΠ): Πρόγραμμα επενδύσεων κράτους μέλους, το οποίο έχει εγκριθεί από την Επιτροπή, λαμβάνει χρηματοδότηση από τα διαρθρωτικά ταμεία και έχει τη μορφή μιας συνεκτικής σειράς προτεραιοτήτων, αποτελούμενων από πολυετή μέτρα.

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ): Χρηματοδοτικό μέσο για την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ. Οι παρεμβάσεις του ΕΤΠΑ υλοποιούνται κυρίως μέσω επιχειρησιακών προγραμμάτων που περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό έργων.

Μεγάλο έργο: Έργο για το οποίο ζητείται συγχρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ ή το Ταμείο Συνοχής, το πλήρες κόστος του οποίου υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια ευρώ. Τέτοιου είδους έργα περιλαμβάνουν συνήθως πολλαπλές εργασίες, δραστηριότητες ή υπηρεσίες με σκοπό την υλοποίηση ενός αδιαίρετου έργου συγκεκριμένης οικονομικής ή τεχνικής φύσης, με σαφώς καθορισμένους στόχους.

Μέθοδος ελλείμματος χρηματοδότησης: Μέθοδος, στόχος της οποίας είναι να διασφαλιστεί ότι έργα που παράγουν έσοδα θα λαμβάνουν μόνο τους αναγκαίους δημόσιους πόρους, προς αποφυγή τυχόν αδικαιολόγητης υπερχρηματοδότησης. Η επιχορήγηση δεν μπορεί να υπερβαίνει τη διαφορά μεταξύ του προεξοφλούμενου κόστους και των προεξοφλούμενων καθαρών εσόδων του έργου.

Μολυσμένος χώρος: Χώρος όπου έχει επιβεβαιωθεί η παρουσία, οφειλόμενη σε ανθρώπινες δραστηριότητες, επικίνδυνων ουσιών σε επίπεδο που κρίνεται ότι απειλεί σε σοβαρό βαθμό την ανθρώπινη υγεία ή το περιβάλλον. Ο κίνδυνος αυτός εκτιμάται λαμβάνοντας υπόψη την ισχύουσα και την εγκεκριμένη μελλοντική χρήση της γης. Οι συχνότερες κατηγορίες μολυσμένων χώρων είναι οι εγκαταλελειμμένες βιομηχανικές και στρατιωτικές εγκαταστάσεις, οι χώροι υγειονομικής ταφής αποβλήτων και η γη που χρησιμοποιείται για γεωργικούς σκοπούς.

Περίοδος προγραμματισμού: Πολυετές πλαίσιο εντός του οποίου σχεδιάζονται και εκτελούνται οι δαπάνες των διαρθρωτικών ταμείων και του Ταμείου Συνοχής.

Σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ): Φορέας που ανήκει από κοινού στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα και έχει συσταθεί με σκοπό την εκτέλεση έργων ανάπλασης.

Ταμείο Συνοχής: Χρηματοδοτικό μέσο για την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής μέσω της χρηματοδότησης έργων στους τομείς του περιβάλλοντος και των μεταφορών στα κράτη μέλη με κατά κεφαλήν ΑΕΠ χαμηλότερο του 90% του μέσου όρου της ΕΕ.

ΣΥΝΟΨΗ

I.

Τις τελευταίες δεκαετίες, καταμετρώνται ολοένα και περισσότερες εγκαταλελειμμένες βιομηχανικές και στρατιωτικές εγκαταστάσεις. Στην Ευρώπη ο αριθμός τους υπολογίζεται από λίγες εκατοντάδες στα μικρά κράτη μέλη έως κάποιες εκατοντάδες χιλιάδες στα μεγαλύτερα κράτη μέλη με πλούσιο βιομηχανικό παρελθόν. Πολλές εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις είναι μολυσμένες. Η ανάπτυξη και η επαναχρησιμοποίηση των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων υποστηρίζεται μέσω των διαρθρωτικών μέτρων της ΕΕ με σκοπό την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος και τον περιορισμό της αστικής εξάπλωσης.

II.

Στο πλαίσιο του ελέγχου που πραγματοποίησε, το Συνέδριο αξιολόγησε εάν εκπληρώθηκαν οι στόχοι των έργων, εάν η στόχευση της στήριξης της ΕΕ βασιζόταν σε ορθά κριτήρια, καθώς και εάν τα αποτελέσματα επιτεύχθηκαν με το χαμηλότερο δυνατό κόστος για τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Το Συνέδριο προέβη σε άμεσο έλεγχο της απόδοσης 27 έργων ανάπτυξης και εξέτασε τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται από τα κράτη μέλη για την ανάπτυξη των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων, τα οποία αποτελούν το πλαίσιο για συγκεκριμένες συγχρηματοδοτούμενες παρεμβάσεις.

III.

Το Συνέδριο κατέληξε στα κατωτέρω συμπεράσματα:

α) Τα αποτελέσματα των εργασιών αποκατάστασης δεν πιστοποιούνται πάντα καταλλήλως και υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των εθνικών τιμών ελέγχου της μόλυνσης του εδάφους. Μολονότι τα περισσότερα έργα πέτυχαν τους στόχους τους από άποψη φυσικών υλοποιήσεων, σε πολλές περιπτώσεις η προβλεπόμενη μελλοντική χρήση της γης και των κτιρίων που επαναξιοποιήθηκαν δεν έχει ακόμα υλοποιηθεί: η δημιουργία θέσεων εργασίας ήταν χαμηλότερη από την αναμενόμενη. Τα μέτρια αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν μπορούν να εξηγηθούν με βάση δύο κύριους παράγοντες: την οικονομική ύφεση και την έλλειψη ορθής ανάλυσης της αγοράς που να δικαιολογεί την αξιοποίηση των εγκαταστάσεων —ή το γεγονός ότι η εν λόγω ανάλυση αγνοήθηκε. Όλα τα έργα είχαν ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά που συνέβαλαν στην περισσότερο μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους, αλλά μόλις τα δύο τρίτα αυτών αποτελούσαν μέρος ολοκληρωμένου αναπτυξιακού σχεδίου.

β) Σε όλα τα κράτη μέλη, η πολιτική για τις εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις εφαρμόζεται κυρίως μέσω των τοπικών φορέων χωροταξικού σχεδιασμού που προωθούν την εφαρμογή ορισμένων βέλτιστων πρακτικών καίριας σημασίας, συγκεκριμένα την ανάπτυξη των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων έναντι της δημιουργίας ζωνών πρασίνου, ενώ σπάνια προωθείται η προσωρινή χρήση των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων. Ωστόσο, η έλλειψη ολοκληρωμένων και κατάλληλων μητρώων εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων που να καλύπτουν και τους μολυσμένους χώρους περιπλέκει την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων. Οι κανονισμοί περί διαρθρωτικών ταμείων δεν απαιτούν ολοκληρωμένο αναπτυξιακό σχέδιο και η επαναχρησιμοποίηση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων αντί της δημιουργίας ζωνών πρασίνου δεν χαιρεί της δέουσας υποστήριξης.

γ) Τα αποτελέσματα θα μπορούσαν να είχαν επιτευχθεί με μειωμένο κόστος τόσο για τους εθνικούς προϋπολογισμούς όσο και για τον προϋπολογισμό της ΕΕ, καθώς για εννέα έργα η επιχορήγηση δεν δικαιολογούνταν βάσει της εκτίμησης των εσόδων και, στις περιπτώσεις που πραγματοποιήθηκε τέτοιου είδους εκτίμηση, στο ήμισυ αυτών παρατηρήθηκαν αδυναμίες. Τα εθνικά κεφάλαια και τα κεφάλαια της ΕΕ κάλυψαν επίσης μέρος του κόστους της περιβαλλοντικής αποκατάστασης, καθώς η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» δεν εφαρμόστηκε πλήρως και ορισμένοι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων αγνοήθηκαν. Διατάξεις στους κανονισμούς που διέπουν τα διαρθρωτικά μέτρα και ειδικές ρήτρες στις αποφάσεις επιχορήγησης έργων ανάπτυξης δεν επιτρέπουν πλήρως την επιστροφή της δημόσιας ενίσχυσης σε περίπτωση που τα έργα αποφέρουν έσοδα μεγαλύτερα από τα αναμενόμενα.

ΣΥΝΟΨΗ

IV.

Το Συνέδριο συνιστά τα ακόλουθα:

- α) Τα κράτη μέλη οφείλουν να ζητούν από τους φορείς υλοποίησης των έργων να διενεργούν ανάλυση της αγοράς και να εξετάζουν τις σχετικές επιλογές για τη δυναμική μελλοντική χρήση των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων. Οφείλουν να απαιτούν τα έργα ανάπλασης εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων να αποτελούν μέρος ολοκληρωμένου αναπτυξιακού σχεδίου και τα αποτελέσματα της αποκατάστασης να πιστοποιούνται από αρμόδια αρχή ή διαπιστευμένο φορέα.
- β) Τα κράτη μέλη οφείλουν να εξετάζουν το ενδεχόμενο χάραξης στρατηγικών ανάπλασης εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων με σαφείς στόχους, να αποφεύγουν τη χρήση τους ως ζωνών πρασίνου, εκτός εάν αυτό είναι απολύτως αναγκαίο, και, σε διαφορετική περίπτωση, να ζητούν την εφαρμογή αντισταθμιστικών μέτρων, να μελετούν μέτρα για τη μεταχείριση προβληματικών ιδιωτικών εγκαταστάσεων, σε περίπτωση που ο ιδιοκτήτης δεν προβεί στις δέουσες ενέργειες, και να εξετάζουν το ενδεχόμενο συχνότερης προσωρινής χρήσης εγκαταστάσεων που έχουν αποτελέσει αντικείμενο ανάπλασης ως ζωνών πρασίνου και της δημιουργίας μητρώων εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων και μολυσμένων χώρων τα οποία θα περιέχουν επαρκείς τυποποιημένες πληροφορίες για την ιεράρχηση των παρεμβάσεων.
- γ) Τα κράτη μέλη οφείλουν να αξιολογούν ενδελεχώς το έλλειμμα χρηματοδότησης για κάθε έργο. Οφείλουν να απαιτούν η εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» να αποτελεί προϋπόθεση για την παροχή χρηματοδότησης από την ΕΕ και να εφαρμόζουν τις διατάξεις των καθεστώτων κρατικών ενισχύσεων που έχουν συμφωνηθεί με την Επιτροπή. Σε κάθε απόφαση επιχορήγησης έργων ανάπλασης οφείλουν να εισάγουν ρήτρα επιστροφής, ούτως ώστε να έχουν τη δυνατότητα να επανεκτιμούν την οικονομική απόδοση των έργων υπό το φως των εξελίξεων που θα επέλθουν μακροπρόθεσμα (λόγου χάριν, μετά την παρέλευση 15ετίας) και, σε περίπτωση που τα έργα έχουν αποφέρει περισσότερα έσοδα από τα προβλεπόμενα, να μπορούν να ανακτήσουν ένα μέρος ή και το σύνολο της επιχορήγησης. Η Επιτροπή οφείλει να παρακολουθεί την εφαρμογή αυτών των ρητρών επιστροφής.
- δ) Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και επί τη βάση επιστημονικών στοιχείων και βέλτιστων πρακτικών, οφείλει να προτείνει πρότυπα της ΕΕ για τον καθορισμό των μολυσμένων εγκαταστάσεων και τη σοβαρότητα των κινδύνων για το περιβάλλον και την υγεία που αυτές δημιουργούν, καθώς και μεθοδολογία για τον καθορισμό προτύπων αποκατάστασης ανάλογα με την εγκατάσταση, λαμβανομένης υπόψη της τελικής χρήσης της. Η Επιτροπή οφείλει να προωθήσει την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης αναπτυξιακής προσέγγισης απαιτώντας τα συγχρηματοδοτούμενα έργα ανάπλασης εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων να συμπεριλαμβάνονται σε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο ανάπτυξης.
- ε) Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη οφείλουν να υποστηρίζουν την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών σε θέματα ανάπλασης εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων και να προκρίνουν την ανάπλάσή τους έναντι της χρήσης τους ως ζωνών πρασίνου.

Φωτ. 1 — Ανακαίνιση εμβληματικού πύργου που βρίσκεται σε εγκαταλελειμμένο σταθμό παραγωγής ενέργειας στο κέντρο της πόλης και μετατροπή του σε κέντρο τεχνών και πολιτισμού (Łódź, Πολωνία)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜΜΕΝΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

1. Τις τελευταίες δεκαετίες, καταμετρώνται ολοένα και περισσότερες εγκαταλελειμμένες βιομηχανικές και στρατιωτικές εγκαταστάσεις. Στην Ευρώπη ο αριθμός τους υπολογίζεται από λίγες εκατοντάδες στα μικρά κράτη μέλη με περιορισμένη βιομηχανική κληρονομιά έως μερικές εκατοντάδες χιλιάδες στα μεγαλύτερα κράτη μέλη που διαθέτουν πλούσιο βιομηχανικό παρελθόν¹. Οι εν λόγω εγκαταστάσεις βρίσκονται σε περιφέρειες και αστικές περιοχές που αντιμετωπίζουν οικονομική και κοινωνική παρακμή. Η ανάπλαση των εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών και στρατιωτικών εγκαταστάσεων έχει σημαντικές περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες.

Φωτ. 2 — Αγωγός που εγχέει υγρά καθαρισμού στο μολυσμένο έδαφος χαλυβουργίας (Dunaujvaros, Ουγγαρία)

2. Πολλές εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις είναι μολυσμένες και η απορρύπανση αυτής της κληρονομιάς του παρελθόντος θα απαιτήσει συντονισμένες προσπάθειες για αρκετές δεκαετίες. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (ΕΟΠ) εκτιμά σε 250 000 τον αριθμό των μολυσμένων χώρων και σε 3 εκατομμύρια τον αριθμό των δυνητικά μολυσμένων χώρων, όπου πρέπει να διενεργηθεί έρευνα για να διαπιστωθεί κατά πόσον απαιτείται αποκατάσταση. Στο 70% περίπου των περιπτώσεων, η μόλυνση οφείλεται σε στρατιωτική ή βιομηχανική χρήση².

¹ «CABERNET (2006), Sustainable Brownfield Regeneration» (Βιώσιμη ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων) (βάσει στοιχείων που συγκεντρώθηκαν από τα κράτη μέλη από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 έως τις αρχές της δεκαετίας του 2000).

² ΕΟΠ (2007), «Progress in management of contaminated sites» (Πρόοδος στη διαχείριση μολυσμένων εγκαταστάσεων) (CSI 015). Άλλες πηγές μόλυνσης είναι οι χώροι υγειονομικής ταφής αποβλήτων και οι γεωργικές δραστηριότητες.

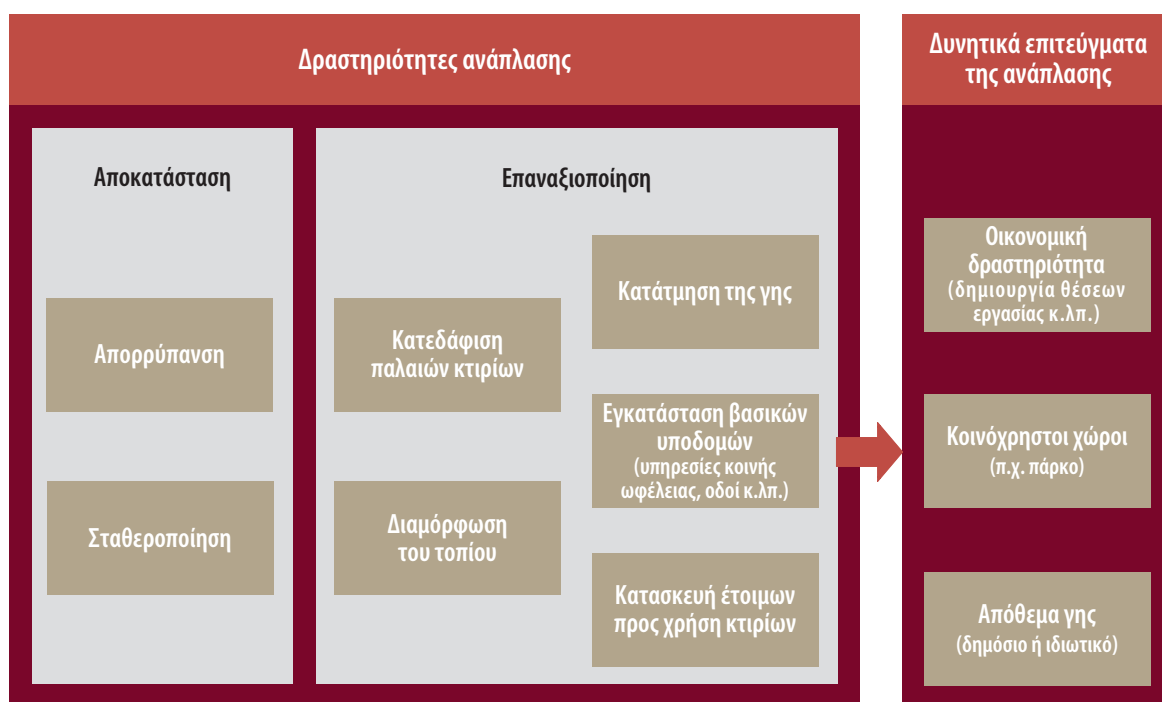
3. Η ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων οδηγεί σε διαφορετικά δυνητικά επιτεύγματα: οικονομικές δραστηριότητες, κοινόχρηστους χώρους ή αποθέματα γης. Σε περίπτωση οικονομικών δραστηριοτήτων, η επαναξιοποίηση περιλαμβάνει την κατασκευή κτιρίων ή στοχεύει στη δημιουργία οικοπέδων προς πώληση σε επενδυτές. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί από ιδιωτικό ή δημόσιο φορέα υλοποίησης. Μόνον οι οικονομικές δραστηριότητες δημιουργούν συνήθως θέσεις εργασίας (βλέπε **γράφημα 1**).

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

4. Η ανάπλαση θεωρείται διάσταση της περιβαλλοντικής πολιτικής και της χωροταξικής ανάπτυξης στα κράτη μέλη.

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΥΝΗΤΙΚΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ

Πηγή: Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο.

5. Οι περιβαλλοντικές οδηγίες της ΕΕ αποκτούν ιδιαίτερη σημασία όταν παρουσιάζεται πρόβλημα μόλυνσης σε έναν χώρο. Οι οδηγίες αυτές εστιάζουν στην πρόληψη της μόλυνσης³ και στη διαχείριση και τον έλεγχο των επιφανειακών και των υπόγειων υδάτων⁴.
6. Η πολιτική συνοχής προωθεί ολοκληρωμένη αναπτυξιακή προσέγγιση, καθώς και την επαναχρησιμοποίηση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων αντί της χρήσης τους ως ζωνών πρασίνου⁵.

Φωτ. 3 — Κατασκευή νέων εγκαταστάσεων σε πρώην σταθμό παραγωγής ενέργειας (Łódź, Πολωνία)

³ Οδηγία 2008/1/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2008 (ΕΕ L 24 της 29.1.2008, σ. 8), για την κατάργηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου, της 24ης Σεπτεμβρίου 1996, σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης (ΕΕ L 257 της 10.10.1996, σ. 26), οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17) και οδηγία 2004/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας (οδηγία για την περιβαλλοντική ευθύνη) (ΕΕ L 143 της 30.4.2004, σ. 56).

⁴ Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1) και οδηγία 2006/118/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την υποβάθμιση (ΕΕ L 372 της 27.12.2006, σ. 19).

⁵ Απόφαση 2006/702/ΕΚ του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2006, για τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας για τη συνοχή (ΕΕ L 291 της 21.10.2006, σ. 11). COM(2004) 60 τελικό — Προς μια θεματική στρατηγική για το αστικό περιβάλλον. COM(1999) 344 τελικό — Τα διαρθρωτικά ταμεία και ο συντονισμός τους με το ταμείο συνοχής — Κατευθυντήριες γραμμές για τα προγράμματα της περιόδου 2000-2006. Κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για την κοινοτική πρωτοβουλία URBAN II που εγκρίθηκαν στις 28 Απριλίου 2000.

ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΜΕΣΩ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

7. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ταμείο Συνοχής μπορούν να συγχρηματοδοτούν την ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων στις επιλέξιμες περιφέρειες των κρατών μελών. Αμφότερα τα ταμεία αναφέρονται στο εξής ως διαρθρωτικά μέτρα. Η στήριξη μπορεί να ανέρχεται στο 85 % της επιλέξιμης δαπάνης για ένα συγκεκριμένο έργο⁶.
8. Η συνολική χρηματοδότηση που διατέθηκε για την ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων κατά τις δύο περιόδους που καλύφθηκαν από τον έλεγχο, καθώς και τα κύρια ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, παρουσιάζονται στον **πίνακα 1**. Πλήρης επισκόπηση ανά κράτος μέλος παρέχεται στο **παράρτημα Ι**.
9. Τα συγχρηματοδοτούμενα έργα αφορούσαν διαφορετικές δραστηριότητες ανάπλασης:
 - ο αποκατάσταση ασταθούς και μολυσμένου εδάφους (βλέπε **φωτ. 2** και **9**).
 - ο επαναξιοποίηση εγκαταστάσεων⁷ (βλέπε **φωτ. 7**)· ή
 - ο πλήρη ανάπλαση μολυσμένων εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων σε συνδυασμό με μέτρα αποκατάστασης και επαναξιοποίησης (βλέπε **φωτ. 1, 3, 4, 5, 6, 8** και **10**).

⁶ Από το 2007 τα κράτη μέλη μπορούσαν να επιλέγουν να επενδύσουν μέρος των κονδυλίων που τους αναλογούν στο πλαίσιο των διαρθρωτικών μέτρων της ΕΕ στα ανανεούμενα κεφάλαια του JESSICA, προκειμένου να βοηθήσουν στην ανακύκλωση των δημοσιονομικών πόρων και να επιταχύνουν τις επενδύσεις στις αστικές περιοχές της Ευρώπης. Κατά τον χρόνο του ελέγχου, αυτού του είδους τα κεφάλαια βρίσκονταν σε πρώιμα στάδια σύστασης και πολύ λίγα προορίζονταν για την ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων.

⁷ Η οικιστική ανάπτυξη δεν ήταν επιλέξιμη για χρηματοδοτική στήριξη μέσω του ΕΤΠΑ και του Ταμείου Συνοχής κατά τις περιόδους προγραμματισμού που αφορούσε ο έλεγχος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΠΟΥ ΔΙΑΤΕΘΗΚΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

	2000-2006	2007-2013
Διατεθείσα χρηματοδότηση	2,3 δισεκατομμύρια ευρώ	3,4 δισεκατομμύρια ευρώ
Κύριοι δικαιούχοι	Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία	Ουγγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Γερμανία, Ρουμανία, Ιταλία, Πολωνία

Πηγή: Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, βάσει στοιχείων που συνελέγησαν από την Επιτροπή.

10. Τα συγχρηματοδοτούμενα έργα συνιστούν μέρος επιχειρησιακών προγραμμάτων τα οποία υλοποιούνται στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης, με την Επιτροπή να φέρει την τελική ευθύνη για την εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΕ⁸. Ειδικότερα:

- α) η Επιτροπή διαπραγματεύεται και εγκρίνει τα προγράμματα που προτείνονται από τα κράτη μέλη και κατανέμει τους σχετικούς πόρους·
- β) τα κράτη μέλη / οι περιφέρειες διαχειρίζονται τα προγράμματα, τα υλοποιούν επιλέγοντας έργα και προβαίνουν στον έλεγχο και την αξιολόγησή τους·
- γ) η Επιτροπή συμμετέχει στην παρακολούθηση των προγραμμάτων, αναλαμβάνει και καλύπτει εγκεκριμένες δαπάνες και επαληθεύει τα συστήματα ελέγχου.

11. Κατά την περίοδο προγραμματισμού 2000-2006, η Επιτροπή εφάρμοζε συγκεκριμένη διαδικασία έγκρισης των έργων στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής και των μεγάλων έργων στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ (έργα των οποίων το συνολικό κόστος υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια ευρώ). Για την περίοδο προγραμματισμού 2007-2013, μόνον έργα των οποίων το κόστος υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια ευρώ χρειάζονται την έγκριση της Επιτροπής⁹.

12. Δύο είναι οι γενικές διευθύνσεις της Επιτροπής που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον τομέα της ανάπτυξης βιομηχανικών και στρατιωτικών εγκαταστάσεων:

- ο η ΓΔ Περιφερειακής και Πολεοδομικής Πολιτικής, η οποία είναι υπεύθυνη για τον προϋπολογισμό της ΕΕ στον τομέα της περιφερειακής πολιτικής, από τον οποίο συγχρηματοδοτείται η ανάπτυξη βιομηχανικών και στρατιωτικών εγκαταστάσεων· και
- ο η ΓΔ Περιβάλλοντος, η οποία είναι υπεύθυνη για την περιβαλλοντική πολιτική της ΕΕ και υποχρεούται να παρακολουθεί την εφαρμογή των σχετικών οδηγιών και την επίτευξη των συγκεκριμένων στόχων και να επικουρεί συμβουλευτικά τη ΓΔ Περιφερειακής και Πολεοδομικής Πολιτικής σχετικά με την ποιότητα των προτάσεων επιχειρησιακών προγραμμάτων και των μεγάλων έργων¹⁰.

⁸ Άρθρο 17, παράγραφος 1, ΣΕΕ και άρθρο 317 ΣΛΕΕ.

⁹ Από την 1η Ιανουαρίου 2007 έως την 25η Ιουνίου 2010 και όσον αφορά τα περιβαλλοντικά έργα το ποσό αυτό ανέρχόταν σε 25 εκατομμύρια ευρώ.

¹⁰ Κατά την περίοδο προγραμματισμού 2000-2006, η ΓΔ Περιβάλλοντος παρείχε συμβουλές στη ΓΔ Περιφερειακής και Πολεοδομικής Πολιτικής και στην περίπτωση των αιτήσεων έργων στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής.

ΕΜΒΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

- 13.** Κύριος στόχος του ελέγχου ήταν να αξιολογηθεί κατά πόσον ήταν επιτυχής η στήριξη που παρείχαν τα διαρθρωτικά μέτρα της ΕΕ στην ανάπτυξη εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών και στρατιωτικών εγκαταστάσεων.
- 14.** Το Συνέδριο εξέτασε:
- ο εάν επιτεύχθηκαν οι στόχοι των συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ έργων ανάπτυξης·
 - ο εάν η στόχευση της στήριξης της ΕΕ για την ανάπτυξη βιομηχανικών και στρατιωτικών εγκαταστάσεων βασίστηκε σε ορθά κριτήρια·
 - ο εάν τα αποτελέσματα επιτεύχθηκαν με το χαμηλότερο δυνατό κόστος για τον προϋπολογισμό της ΕΕ.
- 15.** Ο έλεγχος διενεργήθηκε από τον Μάρτιο έως τον Δεκέμβριο του 2011 στην Επιτροπή και στα πέντε κράτη μέλη που συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών για έργα που χρηματοδοτήθηκαν κατά τις περιόδους προγραμματισμού 2000-2006 και 2007-2013, ήτοι Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ουγγαρία, Πολωνία και Τσεχική Δημοκρατία.
- 16.** Εξετάστηκε δείγμα 27 έργων που χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΤΠΑ ή από το Ταμείο Συνοχής και των οποίων η συγχρηματοδότηση από την ΕΕ ανήλθε συνολικά σε 231 εκατομμύρια ευρώ (βλέπε **παράρτημα II**):
- ο τέσσερα από αυτά τα 27 έργα περιλάμβαναν αποκλειστικά δράσεις αποκατάστασης, έξι περιλάμβαναν μόνο δράσεις επαναξιοποίησης και 17 περιλάμβαναν τόσο αποκατάσταση όσο και επαναξιοποίηση·
 - ο 23 από τα 27 έργα περιλάμβαναν στους στόχους τους τη δημιουργία θέσεων εργασίας·
 - ο για την περίοδο 2000-2006, το δείγμα (22 έργα) περιελάμβανε μόνον έργα που είχαν ολοκληρωθεί, ενώ για την περίοδο 2007-2013 περιελάμβανε έργα εν εξελίξει (πέντε έργα)¹¹.
 - ο 22 έργα του δείγματος που χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΤΠΑ εγκρίθηκαν από τις διαχειριστικές αρχές σε επίπεδο κρατών μελών, ενώ τα υπόλοιπα πέντε (τέσσερα μεγάλα έργα στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ και ένα έργο στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής) έλαβαν έγκριση και από την Επιτροπή.

¹¹ Συνήθως, για την υλοποίηση ενός έργου απαιτούνται αρκετά χρόνια. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο τα ολοκληρωμένα έργα έπρεπε να επιλεγούν από την περίοδο προγραμματισμού 2000-2006, κατά την οποία οι μεγαλύτεροι δικαιούχοι ήταν η Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο και, ως εκ τούτου, οι χώρες αυτές επελέγησαν για έλεγχο.

Φωτ. 4 — Κατασκευή οδών και εγκαταστάσεων υπηρεσιών κοινής ωφέλειας σε χώρους απόθεσης αποβλήτων πρώην ανθρακωρυχείου (Jaworzno, Πολωνία)

- 17.** Οι φάκελοι των έργων εξετάστηκαν σε επίπεδο Επιτροπής, διαχειριστικής αρχής του οικείου επιχειρησιακού προγράμματος, καθώς και σε επίπεδο δικαιούχου. Το κλιμάκιο ελέγχου συζήτησε με εκπροσώπους της Επιτροπής, των περιφερειακών και τοπικών αρχών που είναι αρμόδιες για τη χωροταξική ανάπτυξη, καθώς και με εκπροσώπους των δημόσιων ή ιδιωτικών εταιρειών που ήταν υπεύθυνες για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των επιλεγέντων έργων αποκατάστασης και επαναξιοποίησης.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΤΕΥΧΘΗΚΑΝ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΕ ΕΡΓΩΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ;

- 18.** Τα επιτεύγματα της ανάπλασης μπορούν να μετρηθούν μέσω δεικτών υλοποίησης, που εκφράζουν την υλοποίηση των φυσικών πτυχών, και δεικτών αποτελέσματος, που πρέπει να εκφράζουν τον βαθμό στον οποίο ικανοποιήθηκαν οι ανάγκες στον οποίον την κάλυψη στόχευε το έργο¹².
- 19.** Στο σύνολο των βέλτιστων πρακτικών για τις οποίες γίνεται γενικώς αποδεκτό¹³ ότι έχουν θετικό αντίκτυπο στη βιωσιμότητα μιας αναπλασθείσας εγκατάστασης και στα μακροπρόθεσμα επιτεύγματά της συγκαταλέγονται:
- ο η πιστοποίηση των εργασιών απορρύπανσης από αρμόδια αρχή ή διαπιστευμένο φορέα·
 - ο σεβασμός των κανόνων χωροταξικού σχεδιασμού της οικείας περιφέρειας·
 - ο η ύπαρξη ολοκληρωμένου αναπτυξιακού σχεδίου που στοχεύει σε συγκεκριμένους επιχειρηματικούς κλάδους και μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και αρμόζει περισσότερο στο κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο της περιοχής, λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένα πεδία γνώσεων, τις διαθέσιμες δεξιότητες και τους δεσμούς με τοπικά ερευνητικά ή ακαδημαϊκά ιδρύματα· τα εν λόγω σχέδια θα πρέπει να προβλέπουν επίσης οικιστική ανάπτυξη και υποδομές μεταφορών και αναψυχής που θα ενισχύσουν την ελκυστικότητα της περιοχής και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης προς όφελος της τοπικής κοινωνίας·
 - ο η επαρκής εξυπηρέτηση του χώρου (οδική πρόσβαση, δημόσιες συγκοινωνίες, ηλεκτροδότηση και υδροδότηση, αποχέτευση, ευρυζωνική σύνδεση κ.λπ.).
- 20.** Οι δραστηριότητες ανάπλασης τις οποίες έχει δεσμευθεί να παρέχει ο φορέας υλοποίησης μπορούν να θεωρηθούν ως ενδογενείς παράγοντες διότι, κατά κανόνα, κείνται εντός του πεδίου άμεσης επιρροής του. Ωστόσο, υπάρχουν πολλοί άλλοι παράγοντες, όπως οι γενικές οικονομικές συνθήκες¹⁴, που επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό την επίτευξη των αποτελεσμάτων. Αυτοί οι εξωγενείς παράγοντες δεν εμπίπτουν απαραίτητως στη σφαίρα άμεσης επιρροής του φορέα υλοποίησης.

¹² Στα παραδείγματα των δεικτών περιλαμβάνονται τα επίπεδα συγκέντρωσης μολυσματικών ουσιών μετά την αποκατάσταση, τα εκτάρια της αναπλασθείσας έκτασης, το εμβαδόν της επιφάνειας που οικοδομήθηκε από τον φορέα υλοποίησης, το εμβαδόν της επιφάνειας που οικοδομήθηκε από επενδυτές μετά την ολοκλήρωση του έργου, ο βαθμός χρήσης των οικοπέδων που δημιουργήθηκαν και των κτιρίων που οικοδομήθηκαν, καθώς και ο αριθμός των θέσεων εργασίας που προσφέρουν οι εταιρείες που φιλοξενούνται στην εγκατάσταση. Πηγή: ΓΔ Περιφερειακής και Πολεοδομικής Πολιτικής, Μεθοδολογικά έγγραφα εργασίας σχετικά με τους δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης: «Έγγραφο εργασίας αριθ. 3» για την περίοδο προγραμματισμού 2000-2006 και «Έγγραφο εργασίας αριθ. 2» για την περίοδο προγραμματισμού 2007-2013. RESCUE-Administrative Tools and Incentives for Sustainable Brownfield Regeneration (Διοικητικά εργαλεία και πρωτοβουλίες για τη βιώσιμη ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων), Πέμπτο πρόγραμμα-πλαίσιο της ΕΕ για την έρευνα, Δράση αριθ. 4, Ιούλιος 2005.

¹³ Όπως υποστηρίζεται από αναγνωρισμένους κορυφαίους φορείς του τομέα, ιδίως την Παγκόσμια Τράπεζα και τα δίκτυα CABERNET και NICOLE.

¹⁴ Σε αυτούς μπορούν επίσης να περιλαμβάνονται και άλλοι παράγοντες που σχετίζονται με την περιφέρεια στην οποία βρίσκεται μια εγκατάσταση, όπως οι συνθήκες που επικρατούν στην αγορά εργασίας.

21. Για τα έργα του δείγματος, το Συνέδριο εξέτασε:

- α) στις περιπτώσεις κατά τις οποίες απαιτούνταν εργασίες απορρύπανσης, εάν αυτές είχαν πιστοποιηθεί από την αρμόδια αρχή·
- β) εάν επιτεύχθηκαν οι στόχοι των έργων, ιδίως σε σχέση με τη δημιουργία θέσεων εργασίας, όπου αυτό αποτελούσε στόχο·
- γ) εάν, στο πλαίσιο των έργων, εφαρμόστηκαν βέλτιστες πρακτικές που συνέβαλαν στη βιωσιμότητα των αποτελεσμάτων τους.

Φωτ. 5 — Δημοτικό πάρκο στον χώρο πρώην εργοστασίου μπαταριών, το οποίο κατασκευάστηκε μετά την πραγματοποίηση εργασιών απορρύπανσης (Marcali, Ουγγαρία)

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΔΕΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΠΑΝΤΑ ΔΕΟΝΤΩΣ

- 22.** Η πιστοποίηση των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται όσον αφορά την απολύμανση και τη σταθεροποίηση του εδάφους θεωρείται, αφενός, καίριος παράγοντας προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν συντρέχει κίνδυνος για το περιβάλλον και την υγεία, ιδίως προς όφελος των δυνητικών επενδυτών, και, αφετέρου, βέλτιστη πρακτική που συμβάλλει στη βιωσιμότητα της αναπλάσθειας εγκατάστασης.
- 23.** Μεταξύ των 21 έργων που υποβλήθηκαν σε έλεγχο και τα οποία περιλάμβαναν έως έναν βαθμό εργασίες αποκατάστασης, κατά τον χρόνο του ελέγχου οι εργασίες αυτές είχαν ολοκληρωθεί σε 17 περιπτώσεις:
- για εννέα από αυτά τα ολοκληρωμένα έργα, την εποπτεία ή την πιστοποίηση των εργασιών διενήργησε η αρμόδια για το περιβάλλον ή την εκμετάλλευση των ορυχείων αρχή της οικείας περιφέρειας ενώ
 - για τα υπόλοιπα οκτώ έργα, δεν υπήρχε εποπτεία ή πιστοποίηση από ανάλογη αρχή.
- 24.** Η διαχείριση του εντοπισμού των μολυσμένων χώρων, του καθορισμού των στόχων αποκατάστασης και της παρακολούθησης ασκείται σε επίπεδο κρατών μελών. Υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των εθνικών τιμών ελέγχου της μόλυνσης του εδάφους¹⁵, ιδίως όσον αφορά το επίπεδο και τον αριθμό των μολυσματικών ουσιών που αποτελούν αντικείμενο παρακολούθησης. Δεν υπάρχουν πρότυπα σε επίπεδο ΕΕ για τον καθορισμό του κατά πόσον μια εγκατάσταση συνιστά σοβαρό κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία και το έδαφος ή τα ύδατα. Τα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήθηκε επίσκεψη διαθέτουν δικές τους μεθοδολογίες για τον καθορισμό των τιμών αποκατάστασης που πρέπει να επιτευχθούν, ενώ σε επίπεδο ΕΕ δεν υπάρχει τέτοιου είδους τυποποιημένη μεθοδολογία, όπως δεν υπάρχουν ούτε διαδικασίες όσον αφορά τους ελέγχους της ορθής εκτέλεσης των εργασιών αποκατάστασης.
- 25.** Η πρόταση οδηγίας της Επιτροπής για την καθιέρωση πλαισίου προστασίας του εδάφους¹⁶ προβλέπει την υποχρέωση των κρατών μελών να καθορίσουν τους μολυσμένους χώρους στην επικράτειά τους, να θεσπίσουν μεθόδους χαρακτηρισμού ενός χώρου ως μολυσμένου και να διασφαλίσουν την αποκατάστασή τους¹⁷. Η ανωτέρω πρόταση εξακολουθεί να βρίσκεται υπό συζήτηση στο Συμβούλιο. Αρκετοί εμπειρογνώμονες εκτιμούν ότι η εναρμόνιση μπορεί να επιφέρει σημαντικά οφέλη.

¹⁵ Οι τιμές ελέγχου του εδάφους αποτελούν γενικά πρότυπα ποιότητας που έχουν εγκριθεί σε πολλές χώρες με σκοπό τη ρύθμιση της διαχείρισης του μολυσμένου εδάφους. Συνήθως έχουν τη μορφή ανώτατων ορίων συγκέντρωσης (mg/kg εδάφους επί ξηρού βάρους) μολυσματικών ουσιών στο έδαφος, άνω των οποίων συνιστάται ή επιβάλλεται η εκτέλεση ορισμένων δράσεων. Βλέπε «Derivation methods of soil screening values in Europe. A review and evaluation of national procedures towards harmonisation.» (Μέθοδοι υπολογισμού των τιμών ελέγχου του εδάφους στην Ευρώπη. Αναθεώρηση και αξιολόγηση των εθνικών διαδικασιών με στόχο την εναρμόνιση.), Επιστημονικές και τεχνικές εκθέσεις του Κοινού Κέντρου Ερευνών (JRC), EUR 22805 EN-2007.

¹⁶ COM(2006) 232 τελικό της 22ας Σεπτεμβρίου 2006 — Πρόταση για οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό πλαισίου προστασίας του εδάφους και την τροποποίηση της οδηγίας 2004/35/EK.

¹⁷ Επιπλέον, η τρέχουσα έκδοση της πρότασης, όπως τροποποιήθηκε από την ομάδα εργασίας για το περιβάλλον του Συμβουλίου (έγγραφο 6124/1/10 REV 1, της 4ης Μαρτίου 2010), προβλέπει την έκδοση πράξεων κατ' εξουσιοδότηση από την Επιτροπή σχετικά με κοινά τεχνικά στοιχεία που αφορούν την εκτίμηση του κινδύνου ρύπανσης του εδάφους.

ΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΕΡΓΑ ΠΕΤΥΧΑΝ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΕΩΝ, ΑΛΛΑ ΣΕ ΠΟΛΛΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ Η ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΠΟΥ ΕΠΑΝΑΞΙΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΑΚΟΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΘΕΙ

- 26.** Από τα 27 έργα που εξετάστηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου, τα 22 είχαν ολοκληρωθεί. Από αυτά τα 22 ολοκληρωμένα έργα:
- 18 πέτυχαν πλήρως τους στόχους τους που συνίσταντο στην κατεδάφιση, τον καθαρισμό του εδάφους, τη διαμόρφωση του τοπίου, την εγκατάσταση βασικών υποδομών και την κατασκευή κτιρίων από τον φορέα υλοποίησης;
 - τέσσερα έργα απέφεραν τα αναμενόμενα αποτελέσματα σε ποσοστό μεταξύ 90 % και 100 %.
- 27.** Για τα 13 έργα τα οποία υποβλήθηκαν σε έλεγχο και των οποίων ο φορέας υλοποίησης στόχευε στη διάθεση οικοπέδων προς πώληση σε δυνητικούς επενδυτές (βλέπε σημείο 3), έως τα μέσα του 2011, το μέσο ποσοστό κάλυψης των εν λόγω οικοπέδων με βιομηχανικά κτίρια και κτίρια γραφείων ήταν μόλις 25%¹⁸. Το ποσοστό χρήσης των εν λόγω κτιρίων ανερχόταν σε 89%.
- 28.** Έτοιμα προς χρήση κτίρια είχαν ανεγερθεί από τους φορείς υλοποίησης σε πέντε έργα. Για τα εν λόγω κτίρια, το μέσο ποσοστό χρήσης ήταν 76%.
- 29.** Στην περίπτωση κατασκευών που προορίζονταν για εκμίσθωση σε δυνητικό χρήστη, το ποσοστό χρήσης ήταν χαμηλότερο από το αντίστοιχο των επί παραγγελία κατασκευών που προορίζονταν για συγκεκριμένη τελική χρήση, όπως ένα βιομηχανικό έργο ή ένα τεχνολογικό πάρκο πριν από την έναρξη του έργου ανάπτυξης. Οι πρώτες μορφές αξιοποίησης εξαρτώνται σε μεγαλύτερο βαθμό από τη γενική κατάσταση της οικονομίας και τη διάθεση δημόσιας χρηματοδότησης (βλέπε **πλαίσιο 1** και **φωτ. 6**).

¹⁸ Ένα πρόσθετο 10 % των προς πώληση οικοπέδων είχε πωληθεί από τον φορέα υλοποίησης, αλλά η κατασκευή των κτιρίων δεν είχε αρχίσει ακόμα.

Φωτ. 6 — Έτοιμα προς χρήση γραφεία σε χώρο πρώην εργοστασίου χημικών (Widnes, Ηνωμένο Βασίλειο)

ΠΛΑΙΣΙΟ 1

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΠΡΟΟΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΓΙΑ ΕΚΜΙΣΘΩΣΗ ΣΕ ΔΥΝΗΤΙΚΟΥΣ ΧΡΗΣΤΕΣ

Οι εργασίες στον πρώην βιομηχανικό λιμένα (Barrow-in-Furness, Ηνωμένο Βασίλειο) αφορούσαν την ανάπλαση 23 εκταρίων με σκοπό την κατασκευή επιχειρηματικού πάρκου προς χρήση από ΜΜΕ. Οι εργασίες διακόπηκαν το 2010 λόγω έλλειψης εθνικών κεφαλαίων για την ολοκλήρωση της κατασκευής, καθώς δεν υπήρχε δέσμευση από ιδιωτικό ή δημόσιο βιομηχανικό ή εμπορικό τελικό χρήστη. Κατά τον χρόνο της επίσκεψης ελέγχου δεν είχαν ανεγερθεί ακόμη κτίρια στον συγκεκριμένο χώρο.

30.

Στα έργα που εξετάστηκαν για τους σκοπούς του παρόντος ελέγχου, τα σχετικά χαμηλά ποσοστά δόμησης σε εκτάσεις που προέρχονταν από αναπλασθείσες εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις μπορούν να αποδοθούν σε διάφορους παράγοντες, ένας εκ των οποίων είναι η οικονομική ύφεση μετά το 2008. Στους εν λόγω παράγοντες συγκαταλέγονταν:

- ο η έγκριση ορισμένων έργων ανάπλασης χωρίς ορθή ανάλυση της αγοράς η οποία να δικαιολογεί την κατασκευή νέων βιομηχανικών κτιρίων και κτιρίων γραφείων (βλέπε **πλαίσιο 2**).
- ο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες είχε διενεργηθεί ανάλυση της αγοράς, τα συμπεράσματά της δεν έτυχαν της δέουσας προσοχής, ιδίως όσον αφορά τον κίνδυνο ανταγωνισμού μεταξύ διαφόρων εγκαταστάσεων στην ίδια περιοχή ή την ακαταλληλότητα των συγκεκριμένων μορφών αξιοποίησης, λαμβανομένων υπόψη των τοπικών κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών (βλέπε **πλαίσιο 3**).

ΠΛΑΙΣΙΟ 2

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΝΑΠΛΑΣΘΕΙΣΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΟΠΟΥ ΔΕΝ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΕ Η ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Στο πρώην διυλιστήριο πετρελαίου (Braunsbedra, Γερμανία), του οποίου η ανάπλαση ξεκίνησε το 2002, η έκταση που αγοράστηκε από τους επενδυτές ανερχόταν στο 50% της συνολικής επιφάνειας που αξιοποιήθηκε, ενώ για την πρώην μεταλλουργία (Halle, Γερμανία), όπου η ανάπλαση άρχισε το 2003, η αντίστοιχη έκταση ανερχόταν στο 11%. Και στις δύο περιπτώσεις, όταν ελήφθη η αρχική απόφαση επιχορήγησης, ο φορέας υλοποίησης είχε υποχρεωθεί να καταδείξει ότι είχε ήδη λάβει αιτήσεις από επενδυτές που κάλυπταν σημαντικό τμήμα της αναπλασσόμενης έκτασης. Ωστόσο, μολονότι η διαχειριστική αρχή βασίστηκε στις δηλώσεις του φορέα υλοποίησης σχετικά με αυτές τις αιτήσεις, δεν είχε ορίσει συγκεκριμένα κριτήρια για την επαλήθευση αυτής της προϋπόθεσης.

ΠΛΑΙΣΙΟ 3

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΚΥΠΤΕΙ ΟΤΙ ΔΕΝ ΔΟΘΗΚΕ ΑΡΚΕΤΗ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Το έργο που αφορούσε την πρώην μεταλλουργία (Barnsley, Ηνωμένο Βασίλειο) προέβλεπε την κατασκευή πολυώροφου κτιρίου γραφείων εμβαδού 10 750 τ.μ. Το έργο εγκρίθηκε παρότι η ανάλυση της αγοράς προειδοποιούσε για την έλλειψη αγοράς για αυτό το είδος προτεινόμενου κτιρίου. Οι κατασκευαστικές εργασίες ολοκληρώθηκαν στα τέλη του 2008, αλλά η εκμίσθωση του χώρου γραφείων αποδείχθηκε δύσκολη. Τον Αύγουστο του 2010, ο φορέας υλοποίησης πώλησε το κτίριο γραφείων στην τοπική αυτοδιοίκηση. Τον Μάρτιο του 2011, μόλις δύο από τους έξι ορόφους είχαν καταληφθεί.

Στην πρώην χαλυβουργία (Dortmund, Γερμανία) οι εργασίες περιλάμβαναν την κατασκευή τεχνολογικού πάρκου και άλλων υποδομών. Τα σχετικά με το έργο έγγραφα που υποβλήθηκαν στη διαχειριστική αρχή και την Επιτροπή για αρχική αξιολόγηση επεσήμαιναν προβλήματα, όπως η απόσταση από πανεπιστήμιο, ο ανταγωνισμός με άλλα επιχειρηματικά κέντρα στην πόλη και η έντονη εστίαση σε τεχνολογίες πληροφοριών και μικροσυστημάτων, που παρουσίαζαν αμφότερες επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης. Τα οικόπεδα αναπτύχθηκαν σταδιακά και διατέθηκαν προς οικοδόμηση από το 2005 έως το 2008. Ωστόσο, η αγορά και η κατασκευή κτιρίων γραφείων προχώρησε με ρυθμούς βραδύτερους από τους προβλεπόμενους. Έως τα μέσα του 2011, είχε πωληθεί μόλις το 22% της διαθέσιμης έκτασης.

ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΑΝ ΛΙΓΟΤΕΡΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ

- 31.** Είκοσι τρία από τα 27 έργα που αξιολογήθηκαν κατά τον έλεγχο είχαν ως στόχο τη δημιουργία θέσεων εργασίας, ενώ σχετικά πληροφοριακά στοιχεία ήταν διαθέσιμα για 10 έργα. Κατά τον χρόνο του ελέγχου, το ποσοστό δημιουργίας θέσεων εργασίας ήταν χαμηλότερο από το αναμενόμενο, διότι:
- η πλήρης επίτευξη του στόχου δημιουργίας θέσεων εργασίας αποτελούσε περισσότερο μακροπρόθεσμη προοπτική·
 - σημειώθηκαν καθυστερήσεις κατά την κατασκευή των κτιρίων (βλέπε σημεία 20 και 27)· και
 - η οικονομική δραστηριότητα που αναπτύχθηκε στη συγκεκριμένη εγκατάσταση ήταν μικρότερης έντασης εργασίας από την αναμενόμενη.

ΟΛΑ ΤΑ ΕΡΓΑ ΕΙΧΑΝ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΑΝ ΘΕΤΙΚΑ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ

- 32.** Όλα τα έργα ανάπλασης εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων που εξετάστηκαν από το Συνέδριο είχαν ορισμένα από τα βασικά χαρακτηριστικά που θεωρούνται βέλτιστες πρακτικές για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των εγκαταστάσεων και των αποτελεσμάτων μακροπρόθεσμα:
- όλες οι εγκαταστάσεις αξιοποιήθηκαν σύμφωνα με τη χρήση γης που προβλεπόταν στα έγγραφα χωροταξικού σχεδιασμού και εξυπηρετούνται καταλλήλως από υποδομές μεταφορών, αποχέτευσης και τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών·
 - ορισμένες βρίσκονται σε στρατηγική θέση και εξυπηρετούνται από τρία διαφορετικά δίκτυα μεταφοράς (οδικό, σιδηροδρομικό και πλωτό)·
 - τα νέα κτίρια ανταποκρίνονται στα περιβαλλοντικά πρότυπα.
- 33.** Δεκαοκτώ από τα 27 έργα αποτελούσαν μέρος ολοκληρωμένου αναπτυξιακού σχεδίου για τον συγκεκριμένο τόπο ή τον συγκεκριμένο οικονομικό τομέα. Το Συνέδριο επεσήμανε ότι, ακόμα και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες εφαρμοζόταν ολοκληρωμένη προσέγγιση, τα έργα που εξετάστηκαν είχαν περιορισμένο αντίκτυπο όσον αφορά τις θέσεις εργασίας και τις ευκαιρίες κατάρτισης για τις τοπικές κοινωνίες. Αυτό οφειλόταν στο γεγονός ότι πολλά έργα που επελέγησαν για τον έλεγχο προσανατολίζονταν σε δραστηριότητες υψηλής τεχνολογίας και είχαν ως στόχο να επηρεάσουν ολόκληρη την πόλη ή την περιφέρεια και όχι να επιφέρουν αντίκτυπο σε τοπικό μόνο επίπεδο. Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι περιφερειακές αρχές είχαν επίγνωση του χαμηλού αναμενόμενου αντικτύπου στις τοπικές κοινωνίες και είχαν καταρτίσει σχέδια εκμετάλλευσης της ανάπλασης, για παράδειγμα συμπεριλαμβάνοντας ορισμένους κοινόχρηστους χώρους, όπως πάρκα, πολιτιστικά κέντρα και αθλητικές εγκαταστάσεις και βοηθώντας τους κατοίκους της περιοχής να απασχοληθούν σε λιγότερο εξειδικευμένες θέσεις εργασίας και να αναπτύξουν δραστηριότητες στον τομέα της φιλοξενίας.

- 34.** Στο **πλαίσιο 4** παρουσιάζονται παραδείγματα όπου οι προϋποθέσεις για την επίτευξη βιωσιμότητας πληρούνταν σε ιδιαίτερα μεγάλο βαθμό.

**ΒΑΣΙΣΤΗΚΕ Η ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΤΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΕ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΕ ΟΡΘΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ;**

- 35.** Η επιτυχία της ανάπλασης βιομηχανικών και στρατιωτικών εγκαταστάσεων έγκειται στην εφαρμογή στρατηγικής βασιζόμενης στις αρχές του χωροταξικού σχεδιασμού και σε καλή γνώση των περιβαλλοντικών, οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων και απειλών που πρέπει να αντιμετωπιστούν, κατά τρόπο ώστε οι δράσεις να μπορούν να ιεραρχηθούν κατά προτεραιότητα. Οι κύριες αρχές χωροταξικού σχεδιασμού είναι οι ακόλουθες¹⁹:

- ο προτίμηση σε εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις έναντι ζωνών πρασίνου·
- ο προσωρινή, πριν από την τελική χρήση, των αναπλασθεισών εγκαταστάσεων ως ζωνών πρασίνου, προκειμένου να αποφευχθεί η επαναξιοποίηση των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων για ακατάλληλες δραστηριότητες.

¹⁹ Όπως υποστηρίζεται από αναγνωρισμένους κορυφαίους φορείς του τομέα, ιδίως την Παγκόσμια Τράπεζα και τα δίκτυα CABERNET και NICOLE.

ΠΛΑΙΣΙΟ 4

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΟΠΟΥ ΟΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΛΗΡΟΥΝΤΑΝ ΣΕ ΥΨΗΛΟ ΒΑΘΜΟ

Στην πρώην χαλυβουργία I (Duisburg, Γερμανία) πραγματοποιήθηκαν έργα αποκατάστασης και δημιουργήθηκαν βασικές υποδομές με σκοπό αυτή να χρησιμοποιηθεί ως κέντρο υλικοτεχνικής υποστήριξης εξυπηρετούμενο από τρεις τύπους μέσων μεταφοράς. Έως τα μέσα του 2011, η έκταση που αξιοποιήθηκε καταλαμβάνονταν σχεδόν πλήρως από εταιρείες φορτοεκφόρτωσης και αποθήκευσης εμπορευματοκιβωτίων. Η αξιοποιούμενη εγκατάσταση συνδεόταν με συγκεκριμένο τύπο επιχειρήσεων προτεραιότητας (τον κλάδο υλικοτεχνικής υποστήριξης), ενώ βρισκόταν επίσης στην όχθη πλωτού ποταμού. Ο λιμένας συνεργάζεται επίσης με πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα και συμμετέχει σε ερευνητικά έργα στον τομέα της υλικοτεχνικής υποστήριξης.

Στην πρώην χαλυβουργία και μεταλλουργία (Pilsen, Τσεχική Δημοκρατία), κατασκευάστηκε βιομηχανικός αποθηκευτικός χώρος με τη στήριξη του ΕΤΠΑ. Η εγκατάσταση προορίζεται για συγκεκριμένο τομέα (μεταλλουργία), για τον οποίο η πόλη υποδοχής παρέχει σημαντικά πλεονεκτήματα, και συμπληρώνεται από άλλες επενδύσεις, ιδίως την επέκταση του οδικού δικτύου και των σιδηροδρομικών συνδέσεων. Οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην εγκατάσταση συνεργάζονται στενά με δίκτυο ερευνητικών κέντρων, τεχνικών σχολών, ιδρυμάτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και με ένα επιστημονικό κέντρο για παιδιά.

36. Το Συνέδριο εξέτασε:

- εάν τα κράτη μέλη διαθέτουν εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές στρατηγικές για την ανάπτυξη εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων βάσει ορθών πρακτικών χωροταξικού σχεδιασμού και μητρώα εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων τα οποία να περιλαμβάνουν περιγραφή των προβλημάτων και των απειλών που συνιστούν οι εν λόγω εγκαταστάσεις·
- εάν οι πόροι της ΕΕ ενθαρρύνουν την εφαρμογή των εν λόγω βέλτιστων πρακτικών.

ΟΛΑ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΒΑΣΙΖΕΤΑΙ ΣΕ ΜΙΑ ΣΕΙΡΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΑΡΧΩΝ...

37. Σε όλα τα κράτη μέλη όπου πραγματοποιήθηκε επίσκεψη, η πολιτική για τις εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις εφαρμόζεται κυρίως με τοπικά μέσα χωροταξικού σχεδιασμού που προωθούν την εφαρμογή ορισμένων βασικών αρχών και βέλτιστων πρακτικών.

38. Η προτίμηση της ανάπτυξης εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων έναντι της δημιουργίας ζωνών πρασίνου προωθείται μέσω της παρεμπόδισης ή αποτροπής έργων αξιοποίησης σε ζώνες πρασίνου, καθώς και μέσω της διάθεσης προς αξιοποίηση εκτάσεων όπου βρίσκονται εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις. Για τον σκοπό αυτό, υπάρχουν αρκετά εργαλεία:

- νέες περιοχές προς αξιοποίηση μπορούν να οριστούν μέσω αλλαγών στο σχέδιο χρήσης της γης μόνον όταν δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν περιοχές που έχουν αξιοποιηθεί στο παρελθόν και υπάρχει εμφανής ανάγκη για τέτοιου είδους νέες περιοχές·
- οι τοπικές αρχές έχουν το δικαίωμα να προβαίνουν στην υποχρεωτική αγορά εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων·
- χρειάζεται πολεοδομική ή οικοδομική άδεια για οποιαδήποτε συγκεκριμένη μορφή αξιοποίησης. Οι εν λόγω άδειες ορίζουν τις προϋποθέσεις για τη διερεύνηση των χώρων και, κατά περίπτωση, για την αποκατάσταση των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων.

39. Τα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήθηκε επίσκεψη στο πλαίσιο του ελέγχου σπάνια χρησιμοποίησαν προσωρινώς τις αναπλάσθεισες εγκαταστάσεις ως ζώνες πρασίνου. Ωστόσο:

- ο η αρχή εξετάστηκε από την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου στις συστάσεις που εξέδωσε τον Μάρτιο του 2008²⁰. η προσωρινή χρήση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων ως ζωνών πρασίνου πρέπει να προωθείται όταν αυτές δεν είναι κατάλληλες για άλλες μορφές αξιοποίησης, ως μέσο για την αντιμετώπιση του αισθητικού και οικονομικού προβλήματος που αντιπροσωπεύουν οι εν λόγω εγκαταστάσεις·
- ο στη Γερμανία, κατά την άποψη του BBSR²¹, κατά την ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων θα πρέπει να προτιμώνται οι ψυχαγωγικές/υπαίθριες δραστηριότητες, τουλάχιστον σε προσωρινή βάση, έναντι των οικονομικών· περιοδικές έρευνες που έχουν διενεργηθεί από το BBSR καταδεικνύουν ότι, μολοντί οι εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις αναπλάθονται σε μεγάλο βαθμό, το απόθεμα αυτών των εγκαταστάσεων αυξάνεται καθώς ο αριθμός και η έκταση των χώρων που περιέρχονται σε αχρησία υπερβαίνουν τον αριθμό και την έκταση των εγκαταστάσεων που υποβάλλονται σε ανάπλαση²².

40. Σε όλα τα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήθηκε επίσκεψη, η ανάπλαση των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων συχνά παρακωλύεται από διάφορα εμπόδια:

- ο έλλειψη χρηματοδοτικών πόρων για τους δημόσιους φορείς που είναι αρμόδιοι για την αποκατάσταση ή την ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων·
- ο έλλειψη περιφερειακών στρατηγικών βασιζόμενων επί επαρκούς πληροφόρησης, όπως μητρώα υφιστάμενων εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων, και απουσία συστήματος για την προώθηση της χρήσης εθνικών κεφαλαίων και κεφαλαίων της ΕΕ για εγκαταστάσεις πρώτης προτεραιότητας·
- ο δυσκολίες στον καθορισμό της ιδιοκτησίας της γης και την ανάθεση της ευθύνης για την αποκατάσταση·
- ο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις ανήκουν σε ιδιώτη, οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς ενδέχεται να μην έχουν κοινά συμφέροντα όσον αφορά την ανάπλασή τους.

41. Από τα πέντε κράτη μέλη στα πραγματοποιήθηκε επίσκεψη, μόνο στο Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία) υπάρχουν ποσοτικοποιημένοι στόχοι για την έκταση των προς ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων. Από το 2000 οι κανόνες χωροταξικού σχεδιασμού θέτουν στόχους για την επαναχρησιμοποίηση των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων γενικότερα (το 17% της τότε έκτασης των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων θα έπρεπε να επαναχρησιμοποιηθούν μέχρι το 2010) και για την κατασκευή κατοικιών ειδικότερα (μέχρι το 2008 το 60% όλων των νέων κατοικιών έπρεπε να οικοδομηθούν σε χώρους πρώην εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων), μολοντί δεν έχουν τεθεί στόχοι όσον αφορά την επαναχρησιμοποίηση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων για βιομηχανικούς/εμπορικούς σκοπούς. Οι εν λόγω στόχοι έχουν επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό²³.

²⁰ «Securing the Future Supply of Brownfield Land: Government Response to English Partnerships' Recommendations on the National Brownfield Strategy», Communities and Local Government, Λονδίνο, 4 Μαρτίου 2008.

²¹ Bundesinstitut für Bau-, Stadt- und Raumforschung.

²² Στη Γερμανία, οι προβλεπόμενες νέες χρήσεις των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων (2006) καταμερίζονται ως εξής: φύση 19 %, στέγαση 19 %, βιομηχανία/εμπόριο 62 %. Σύμφωνα με τους ερευνητές του BBSR, ένας περισσότερο ρεαλιστικός καταμερισμός θα είχε ως εξής: φύση 70 %, στέγαση 20 %, βιομηχανία/εμπόριο 10 %. Δρ Fabian Dosch, BBSR-Bonn. Session 14 REFINA, Στουτγκάρδη, 26 Απριλίου 2007.

²³ Από το 2002 έως το 2009, η έκταση των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων μειώθηκε στην Αγγλία κατά 20,4 %, ήτοι από 40 714 εκτάρια σε 33 390 εκτάρια. Το 2009 το 77 % των κατοικιών κατασκευάστηκε σε χώρους εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων. Πηγή: Trends in previously developed land and housing stock by Government Office Region (2002, 2009). Homes and Communities Agency.

- 42.** Στη Γερμανία, στο πλαίσιο του χωροταξικού σχεδιασμού και των περιβαλλοντικών κανόνων, δεν τίθενται στόχοι για την καθαυτή ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων. Εντούτοις, η ομοσπονδιακή στρατηγική βιωσιμότητας που εγκρίθηκε το 2002 περιλαμβάνει στους στόχους της τη μείωση της πρόσθετης χρήσης ζωνών πρασίνου από 129 εκτάρια ημερησίως κατά την περίοδο 1993-1996 σε 30 εκτάρια ημερησίως το 2020. Πρόσφατα στατιστικά στοιχεία²⁴ δείχνουν ραγδαία μείωση της χρήσης γης στη Γερμανία από το 2006. Η μέση τιμή κατά την περίοδο 2007-2010 ήταν 87 εκτάρια ημερησίως.

²⁴ Nachhaltige Entwicklung in Deutschland Indikatorenbericht 2012, Statistisches Bundesamt, Wiesbaden, 2012.

... ΩΣΤΟΣΟ, Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΛΗΛΩΝ ΜΗΤΡΩΩΝ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΝΑ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΤΟΥΣ ΜΟΛΥΣΜΕΝΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΠΕΡΙΠΛΕΚΕΙ ΤΟΝ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ

- 43.** Στα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήθηκε επίσκεψη, ανελήφθη σειρά δράσεων για την κατάρτιση μητρώων εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο. Τα εν λόγω μητρώα παρέχουν μεν ορισμένες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων, ωστόσο είναι ελλιπή, δεν μπορούν να συγκριθούν μεταξύ τους ή δεν περιλαμβάνουν τα στοιχεία που απαιτούνται για την κατά προτεραιότητα ιεράρχηση των δημόσιων παρεμβάσεων σε μία εγκατάσταση (βλέπε **πλαίσιο 5**).

ΠΛΑΙΣΙΟ 5

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΝΕΛΗΦΘΗΣΑΝ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΣΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΜΗΤΡΩΩΝ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Στην Τσεχική Δημοκρατία, δημιουργήθηκε εθνική βάση δεδομένων εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων κατόπιν μελέτης που πραγματοποιήθηκε κατά την περίοδο 2005-2007 και στο πλαίσιο της οποίας εντοπίστηκαν 2 355 εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις που κάλυπταν έκταση 10 326 εκταρίων²⁵. Ωστόσο, η εν λόγω βάση περιέχει δεδομένα που αφορούν αποκλειστικά εγκαταστάσεις των οποίων ο ιδιοκτήτης συμφωνεί με τη δημοσιοποίηση πληροφοριών, ενώ δεν περιλαμβάνει εγκαταστάσεις στην Πράγα. Μια άλλη βάση δεδομένων περιλαμβάνει εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις σε όλες τις περιφέρειες, αλλά μόνον όσες ανήκουν κατά πλειοψηφία σε δημοτική αρχή (375 εγκαταστάσεις).

Στην Πολωνία, δεν υπάρχει εθνικό μητρώο εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων. Σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο διατίθενται ορισμένες πληροφορίες, ωστόσο δεν είναι δυνατή η μεταξύ τους σύγκριση λόγω της απουσίας ενιαίας μεθοδολογίας όσον αφορά τη συλλογή και την παρουσίαση των δεδομένων. Αρχής γενομένης το 2005, διενεργήθηκε πιλοτική απογραφή των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων σε τρεις περιφέρειες. Ωστόσο, η εθνική απογραφή των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων διεκόπη σε αυτό το πρώιμο στάδιο.

²⁵ Σύμφωνα με εμπειρογνώμονες, μια ρεαλιστικότερη εκτίμηση της συνολικής έκτασης των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων στην Τσεχική Δημοκρατία κυμαίνεται μεταξύ 27 000 και 38 000 εκταρίων.

- 44.** Πληροφορίες σχετικά με τους μολυσμένους και δυνητικά μολυσμένους χώρους συλλέγονται και στα πέντε κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήθηκε επίσκεψη. Ωστόσο, τα μητρώα δεν περιλαμβάνουν σε καμία περίπτωση όλους αυτούς τους χώρους, και μόνο στην Τσεχική Δημοκρατία και την Ουγγαρία διατίθενται οι πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων (βλέπε **πλαίσιο 6**).

²⁶ Για να είναι επιλέξιμα, τα έργα έπρεπε να βρίσκονται σε πόλη με περισσότερους από 5 000 κατοίκους, η έκταση της εγκαταλελειμμένης εγκατάστασης να είναι μεγαλύτερη από 40 εκτάρια και να πληρούνται τουλάχιστον τρία από οκτώ κοινωνικοοικονομικά κριτήρια.

ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΒΕΛΤΙΣΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ

- 45.** Μολονότι οι κανονισμοί που αφορούν τα διαρθρωτικά μέτρα δεν ορίζουν κανόνες οι οποίοι να στοχεύουν στην προώθηση συγκεκριμένων πτυχών των βέλτιστων πρακτικών ανάπτυξης εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων, το Συνέδριο διαπίστωσε ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν ορισμένες πρωτοβουλίες:
- ο στο πλαίσιο της διαδικασίας επιλογής έργων προς επιχορήγηση, δύο κράτη μέλη προκρίνουν τα έργα που αφορούν εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις έναντι αυτών που αφορούν ζώνες πρασίνου·
 - ο στο επιχειρησιακό πρόγραμμα της Πολωνίας το σχέδιο ολοκληρωμένης χωροταξικής ανάπτυξης αποτελεί προϋπόθεση για την παροχή χρηματοδότησης από την ΕΕ·
 - ο στην Ουγγαρία, ο βαθμός στον οποίο το εκάστοτε έργο επιδιώκει την καταπολέμηση της κοινωνικής και οικονομικής υποβάθμισης αποτέλεσε συγκεκριμένο κριτήριο επιλογής²⁶.

ΠΛΑΙΣΙΟ 6

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΜΗΤΡΩΩΝ ΜΟΛΥΣΜΕΝΩΝ Η ΔΥΝΗΤΙΚΑ ΜΟΛΥΣΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Στην Αγγλία και την Ουαλία, η αρμόδια για το περιβάλλον υπηρεσία τηρεί μητρώο που περιλαμβάνει αποκλειστικά τις εγκαταστάσεις ιδιαίτερα υψηλού κινδύνου (33 εγκαταστάσεις στα μέσα του 2011). Το μητρώο αυτό δεν έχει ενημερωθεί από τις 31 Μαρτίου 2007. Μητρώα άλλων μολυσμένων χώρων τηρούνται από τις τοπικές αρχές.

Στην Τσεχική Δημοκρατία, η εθνική βάση δεδομένων SEKM²⁷ που περιέχει τους μολυσμένους ή δυνητικά μολυσμένους χώρους περιλαμβάνει πρώην βιομηχανικές, στρατιωτικές εγκαταστάσεις και εγκαταστάσεις εξόρυξης, χώρους υγειονομικής ταφής αποβλήτων κ.λπ. Κάθε εγκατάσταση κατατάσσεται ιεραρχικά, με πρώτη προτεραιότητα τις εγκαταστάσεις που χρήζουν άμεσης αποκατάστασης (130 εγκαταστάσεις). Επί του παρόντος, βρίσκεται σε φάση ανάπτυξης μια νέα βάση δεδομένων των μολυσμένων εγκαταστάσεων, με στόχο την ενοποίηση των δεδομένων που προέρχονται από διάφορες πηγές και την ενημέρωση της υπάρχουσας βάσης σε εθνικό επίπεδο.

Στην Ουγγαρία, σχέδιο αποκατάστασης μολυσμένων χώρων έχει καταρτιστεί από το 1996. Βασικός του στόχος είναι ο εντοπισμός και η αποκατάσταση των μολυσμένων χώρων, ούτως ώστε να αποφευχθεί η εξάπλωση της ρύπανσης στον υδροφόρο ορίζοντα. Η εφαρμογή του εν λόγω σχεδίου υποστηρίζεται από μητρώο των μολυσμένων χώρων που ενδέχεται να συνιστούν κίνδυνο για την ποιότητα των υδάτων. Κάθε τέτοιος χώρος ιεραρχείται βάσει πολλών περιβαλλοντικών κριτηρίων, καθώς και κριτηρίων που αφορούν την ανθρώπινη υγεία.

²⁷ Systém Evidence Kontaminovaných Míst (σύστημα καταγραφής μολυσμένων χώρων).

ΕΠΙΤΕΥΧΘΗΚΑΝ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΜΕ ΤΟ ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΟ ΔΥΝΑΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΕ;

46. Η ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων εμπεριέχει δυνατότητες επικερδών ευκαιριών και, ως εκ τούτου, μπορεί να υλοποιηθεί από ιδιώτες επενδυτές. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες τα έργα παρουσιάζουν οριακό μόνο περιθώριο κέρδους, θα χρειαστεί να υπάρξει επιμερισμός των κινδύνων και του κόστους μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και, λόγω τόσο σοβαρών προβλημάτων, όπως ο μεγάλος βαθμός μόλυνσης, η κακή τοποθεσία ή η ύφεση της αγοράς ακινήτων, ενδέχεται να χρειαστούν εξ ολοκλήρου δημόσιες επενδύσεις. Κατά τον καθορισμό του ύψους της δημόσιας συγχρηματοδότησης που θα χρειαστεί για τα έργα ανάπλασης, είναι πολύ σημαντικό αυτή η δημόσια χρηματοδότηση να περιοριστεί στο αναγκαίο για την υλοποίηση του έργου ύψος: η δημόσια συνεισφορά δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το έλλειμμα χρηματοδότησης μεταξύ του κόστους της επένδυσης και των αναμενόμενων εσόδων²⁸.

²⁸ Το κόστος και τα έσοδα προεξοφλούνται συνυπολογίζοντας το διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ των διαφόρων ταμειακών ροών.

47. Προκειμένου να αξιολογηθεί κατά πόσον τα 27 έργα ανάπλασης που εξετάστηκαν θα μπορούσαν να είχαν εκτελεστεί με χαμηλότερο κόστος, ιδίως για τον προϋπολογισμό της ΕΕ, το Συνέδριο εξέτασε:

- ο εάν η δημόσια επιχορήγηση, συμπεριλαμβανομένης της συνεισφοράς της ΕΕ, είχε οριστεί στο κατάλληλο επίπεδο, με την εφαρμογή της μεθόδου του ελλείμματος χρηματοδότησης, και εάν το εν λόγω έλλειμμα χρηματοδότησης αξιολογήθηκε ορθά·
- ο εάν στην αξία της εγκατάστασης που συνυπολογίστηκε στο κόστος του έργου κατά την αξιολόγηση του ελλείμματος χρηματοδότησης συνυπολογιζόταν η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», η οποία προβλέπει ότι οι ρυπαίνοντες θα πρέπει να επωμίζονται το κόστος αποκατάστασης των εγκαταστάσεων στις οποίες προκάλεσαν ζημία·
- ο εάν τηρήθηκαν οι ισχύοντες περί κρατικών ενισχύσεων κανόνες που στοχεύουν στην αποφυγή της στρέβλωσης του ανταγωνισμού·
- ο εάν η απόφαση επιχορήγησης περιελάμβανε μηχανισμό επιστροφής της που θα ετίθετο σε εφαρμογή σε περίπτωση που το έργο απέφερε περισσότερα έσοδα από τα αναμενόμενα κατά την ημερομηνία έγκρισης της επιχορήγησης.

**Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ
ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ ΤΗΣ ΕΕ, ΔΕΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΘΗΚΕ ΣΕ ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΚΑΙ...**

48. Από τα 27 έργα που υποβλήθηκαν σε έλεγχο:

- ο για 15 έργα, ο δικαιούχος προέβη σε εκτίμηση του ελλείμματος χρηματοδότησης κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής ή της διαχειριστικής αρχής·
- ο για 12 έργα, το έλλειμμα χρηματοδότησης δεν εκτιμήθηκε. Για τρία έργα η μη διενέργεια εκτίμησης ήταν εύλογη, καθώς αυτά δεν αναμενόταν να αποφέρουν έσοδα είτε επειδή αφορούσαν αποκλειστικά απορρύπανση είτε επειδή στόχευαν στη δημιουργία πάρκων και αποθεμάτων γης. Στις περιπτώσεις αυτές, το έλλειμμα χρηματοδότησης μπορεί να θεωρηθεί ότι ανέρχεται σε ποσοστό 100 %. Ωστόσο, για τα υπόλοιπα εννέα έργα, δεν πραγματοποιήθηκε αξιολόγηση του ελλείμματος χρηματοδότησης παρότι τα έργα θα αποφέρουν έσοδα από την πώληση ή την εκμίσθωση των επαναξιοποιηθέντων οικοπέδων και κτιρίων (βλέπε **πλαίσιο 7**). Εάν είχε πραγματοποιηθεί ανάλυση του ελλείμματος χρηματοδότησης για αυτές τις εννέα περιπτώσεις, η επιχορήγηση, συμπεριλαμβανομένων των πόρων της ΕΕ, θα ήταν χαμηλότερη.

**... ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ, ΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ**

49. Στις περιπτώσεις που αξιολογήθηκε το έλλειμμα χρηματοδότησης, εντοπίστηκαν οι ακόλουθες αδυναμίες:

- ο σε τρεις περιπτώσεις όπου το συγκεκριμένο συγχρηματοδοτούμενο έργο αφορούσε τμήμα μεγαλύτερης εγκαταλελειμμένης εγκατάστασης, παρά το γεγονός ότι τα διαρθρωτικά μέτρα είχαν συγχρηματοδοτήσει βασικές υποδομές για ολόκληρη την εγκατάσταση (είτε στο πλαίσιο διαφορετικού έργου της ίδιας περιόδου προγραμματισμού (2000-2006) είτε κατά την προηγούμενη περίοδο (1994-1999)), τα έσοδα που προέκυψαν για τον φορέα αξιοποίησης από την εγκατάσταση στο σύνολό της δεν ελήφθησαν υπόψη κατά την αξιολόγηση του ελλείμματος χρηματοδότησης (βλέπε **πλαίσιο 8**)· και
- ο σε πέντε περιπτώσεις όπου το κόστος της γης συμπεριελήφθη στις δηλωθείσες δαπάνες²⁹, είτε δεν υπήρχε πιστοποιητικό ανεξάρτητης εκτίμησης που να ορίζει την αγοραία αξία της γης είτε δεν ήταν δυνατό να καθοριστεί ποια ήταν χαμηλότερη, η τιμή αγοράς ή η αγοραία αξία (βλέπε **πλαίσιο 9**).

²⁹ Για να είναι επιλέξιμο για να συμπεριληφθεί στις δαπάνες για τον υπολογισμό της συγχρηματοδότησης μέσω της ΕΕ, το κόστος της γης μπορεί να χρεωθεί σε ποσοστό έως και 10 % του συνολικού κόστους του έργου, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει άμεση σύνδεση μεταξύ της αγοράς της γης και των στόχων του συγχρηματοδοτούμενου έργου και ότι έχει ληφθεί πιστοποιητικό από ανεξάρτητο ειδικό εκτιμητή ή από εγκεκριμένο επίσημο φορέα το οποίο βεβαιώνει ότι το κόστος δεν υπερβαίνει την αγοραία αξία. Βλέπε κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 448/2004 της Επιτροπής, της 10ης Μαρτίου 2004, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1685/2000 ο οποίος θεσπίζει λεπτομερείς κανόνες εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου, όσον αφορά την επιλεξιμότητα των δαπανών σχετικά με τις ενέργειες που συγχρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1145/2003 (ΕΕ L 72, της 11.3.2004, σ. 66).

ΠΛΑΙΣΙΟ 7

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΘΗΚΑΝ ΕΞ ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΕΝΔΕΧΕΤΑΙ ΝΑ ΑΠΟΦΕΡΟΥΝ ΕΣΟΔΑ, ΑΛΛΑ ΓΙΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΔΕΝ ΕΚΤΙΜΗΘΗΚΕ ΤΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Στο εθνικό απόθεμα γης (Halton, Ηνωμένο Βασίλειο), η τοπική αρχή σκόπευε να οικοδομήσει χώρους αποθηκών, οι οποίοι θα λειτουργούσαν σε συνθήκες αγοράς που θα μπορούσαν να αποφέρουν έσοδα. Το κόστος της αξιοποίησης (αγορά γης και διαμόρφωση του τοπίου) χρηματοδοτήθηκε πλήρως από δημόσια κεφάλαια, με το 29% αυτών να καλύπτεται από συγχρηματοδότηση μέσω του ΕΤΠΑ. Ωστόσο, δεν πραγματοποιήθηκε ανάλυση του ελλείμματος χρηματοδότησης λαμβάνοντας υπόψη τυχόν μελλοντικά έσοδα.

Η αξιοποίηση του αρχικά σχεδιαζόμενου πυρηνικού σταθμού (Arneburg, Γερμανία) (βλέπε **φωτ. 7**) ενδέχεται να αποφέρει έσοδα για τον ιδιώτη ιδιοκτήτη της γης, καθώς η εγκατάσταση έχει το πλεονέκτημα ότι διαθέτει υποδομές για τρία μέσα μεταφορών και αυτό την καθιστά ελκυστική για ορισμένες δραστηριότητες. Ωστόσο, για το εν λόγω έργο δεν υπήρξε εκτίμηση του ελλείμματος χρηματοδότησης.

ΠΛΑΙΣΙΟ 8

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑ Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΑΦΟΡΟΥΣΕ ΜΕΡΟΣ ΜΟΝΟ ΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Το πρώην ανθρακωρυχείο / μονάδα παραγωγής κοκ (Sheffield, Ηνωμένο Βασίλειο) αξιοποιείται σταδιακά. Κατά την περίοδο 2000-2006 παρασχέθηκε στήριξη από το ΕΤΠΑ για μια δεύτερη φάση αξιοποίησης της εγκατάστασης με σκοπό την κατασκευή αρκετών βιομηχανικών κτιρίων και κτιρίων γραφείων. Η εκτίμηση του ελλείμματος χρηματοδότησης που δικαιολογεί αυτή την επιχορήγηση από το ΕΤΠΑ περιορίστηκε αποκλειστικά στο κόστος και τα έσοδα από αυτή τη δεύτερη φάση. Δεν έλαβε υπόψη τα έσοδα που προέκυψαν με άλλο τρόπο αλλά από την ίδια εγκατάσταση στο σύνολό της.

ΠΛΑΙΣΙΟ 9

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ ΠΟΥ ΧΡΕΩΘΗΚΕ ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΔΕΝ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝΟΤΑΝ ΑΠΟ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΟΥ

Στο πρώην υπαίθριο ορυχείο (Rotherham, Ηνωμένο Βασίλειο), όπου η αξιοποίηση έλαβε τη μορφή σύμπραξης δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, η μόνη εισφορά του ιδιώτη εταίρου ήταν η γη. Η αξία της γης που ανερχόταν σε 6,7 εκατομμύρια λίρες στεργλίνες συμπεριελήφθη στο επιλέξιμο κόστος για επιχορήγηση από το ΕΤΠΑ. Αυτό υπερέβαινε κατά 3,4 εκατομμύρια λίρες στεργλίνες την αγοραία αξία που είχε οριστεί από ορκωτό εκτιμητή.

Στην πρώην χαλυβουργία (Dortmund, Γερμανία), η τιμή που κατεβλήθη από τον φορέα υλοποίησης για την αγορά της γης συμπεριελήφθη στο κόστος του έργου. Ωστόσο, κατά την περίοδο χορήγησης της συγχρηματοδότησης από το ΕΤΠΑ, η εν λόγω τιμή δεν συγκρίθηκε με την αγοραία αξία που είχε οριστεί από ανεξάρτητο εκτιμητή ή άλλονεφόσον εγκεκριμένο επίσημο φορέα. Μόνο αργότερα, το 2006, η τοπική αρχή, η οποία συμμετείχε ως εταίρος στην αξιοποίηση, εκπόνησε έκθεση που επιβεβαίωνε ότι η τιμή αγοράς αντιστοιχούσε στην αγοραία αξία. Ωστόσο, σε αυτή την εκτίμηση, η αγοραία αξία ανά τετραγωνικό μέτρο ήταν υψηλότερη από τις επίσημες τιμές αναφοράς των οικοπέδων στην ίδια περιοχή, και εφαρμόστηκε για έκταση 82 εκταρίων, μολονότι μόλις 40 περίπου εκτάρια της εν λόγω εγκατάστασης θα διετίθεντο προς οικοδόμηση (το υπόλοιπο θα αποτελούσε χώρους πρασίνου).

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΕΧΟΥΝ ΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ «Ο ΡΥΠΑΙΝΩΝ ΠΛΗΡΩΝΕΙ», ΑΛΛΑ Ο ΡΥΠΑΙΝΩΝ ΔΕΝ ΕΠΩΜΙΣΤΗΚΕ ΣΕ ΚΑΜΙΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟ ΠΛΗΡΕΣ ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΡΡΥΠΑΝΣΗΣ

- 50.** Η Συνθήκη της ΕΕ³⁰ ορίζει ότι η περιβαλλοντική πολιτική της ΕΕ βασίζεται στην αρχή ότι ο ρυπαίνων πρέπει να πληρώνει για κάθε ζημία που προκαλεί στο περιβάλλον. Σε όλα τα κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήθηκε επίσκεψη, η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» έχει συμπεριληφθεί στις αρχές στις οποίες βασίζεται η περιβαλλοντική νομοθεσία από τη δεκαετία του 1990. Η αρχή προβλέπει ότι οι ρυπαίνοντες, καθώς και οι ιδιοκτήτες γης και οι μισθωτές τους, που ήταν υποχρεωμένοι να αποτρέψουν τυχόν περιβαλλοντική ζημία στο έδαφος της ιδιοκτησίας τους, υπέχουν ευθύνη για τη ζημία που προκλήθηκε. Ως εκ τούτου, οι δημόσιες επιδοτήσεις πρέπει να συγχρηματοδοτούν το κόστος της αποκατάστασης της γης μόνον όταν έχουν εφαρμοστεί όλα τα έννομα μέσα για την επιβολή της εν λόγω αρχής, κατά τρόπο ώστε οι δημόσιοι πόροι να χρησιμοποιούνται μόνον ως έσχατη λύση.
- 51.** Μεγάλο μέρος της ρυπασμένης γης, για την αποκατάσταση της οποίας ζητείται χρηματοδοτική συμβολή μέσω ευρωπαϊκών και άλλων δημόσιων κεφαλαίων, συνιστά αποτέλεσμα της κληρονομιάς της βαριάς βιομηχανικής και στρατιωτικής δραστηριότητας της Ευρώπης κατά το παρελθόν. Σε πολλές από τις πλέον σοβαρές περιπτώσεις, η εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» συνιστά στην πράξη μεγάλη πρόκληση. Συχνά, δεν είναι δυνατό να ζητηθεί από τον φορέα που είναι εξαρχής υπεύθυνος για την πρόκληση της ρύπανσης να πληρώσει για την αποκατάσταση, εφόσον, σε πολλές περιπτώσεις, είτε ο ιστορικός ρυπαίνων δεν υπάρχει πλέον είτε επρόκειτο για κρατική επιχείρηση ή η εγκατάσταση πωλήθηκε σε ιδιώτη υπό ειδικές προϋποθέσεις³¹.
- 52.** Στο δείγμα των στηριζόμενων από το ΕΤΠΑ έργων που εξετάστηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου, 21 έργα περιλάμβαναν εργασίες αποκατάστασης. Σε κανένα από τα εν λόγω έργα ο υπεύθυνος για την αρχική ρύπανση φορέας δεν είχε καταβάλει το πλήρες κόστος αποκατάστασης:
- 13 εγκαταστάσεις που είχαν ρυπανθεί από ιδιωτικές εταιρείες, αλλά όπου η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» εφαρμοζόταν μόνο εν μέρει·
 - έξι εγκαταστάσεις όπου η ρύπανση είχε προκληθεί από κρατικές επιχειρήσεις και ο νέος ιδιοκτήτης είχε δεχθεί να αποκαταστήσει τη γη μέσω στήριξης από δημόσια κεφάλαια· και
 - στις άλλες δύο εγκαταστάσεις, η πολιτεία ανέλαβε πλήρως την ευθύνη για την αποκατάσταση των εγκαταστάσεων όπου η ρύπανση είχε προκληθεί από κρατικές επιχειρήσεις.

³⁰ Άρθρο 191, παράγραφος 2, της ΣΛΕΕ.

³¹ Τέτοιου είδους προϋποθέσεις περιλαμβάνουν συνήθως αποκλίσεις όσον αφορά την ευθύνη αποκατάστασης της ρυπασμένης γης.

- 53.** Αποτελεί συχνό φαινόμενο, όταν ρυπασμένη γη πωλείται σε φορέα αξιοποίησης, να παρέχεται έκπτωση στην τιμή αγοράς ως αντιστάθμιση για τις εργασίες που είναι αναγκαίες προκειμένου να επανέλθει η γη σε επίπεδο ποιότητας που επιτρέπει τη χρησιμοποίησή της. Ωστόσο, μολονότι τέτοιου είδους εκπτώσεις ενδέχεται να έχουν παρασχεθεί, οι φορείς αξιοποίησης ζητούν ορισμένες φορές πρόσθετες δημόσιες ενισχύσεις προκειμένου να πληρώσουν για τα έργα αποκατάστασης που εκτελούν. Σε τέτοιες περιπτώσεις, υπάρχει κίνδυνος, όταν οι φορείς αξιοποίησης λαμβάνουν τόσο έκπτωση επί της τιμής αγοράς όσο και ενισχύσεις για εργασίες αποκατάστασης, να υπάρξει διπλή χρηματοδότηση από δημόσια κεφάλαια. Οι δημόσιες αρχές πρέπει να επαγρυπνούν όσον αφορά αυτό τον κίνδυνο.
- 54.** Με βάση τα ανωτέρω, οι συμφωνίες μεταξύ του πωλητή και των φορέων αξιοποίησης είναι πολύ περίπλοκες και, σε σχέση με ζητήματα αποκατάστασης, ενδέχεται να περιλαμβάνουν εκπτώσεις, επιχορηγήσεις και λεπτομερείς συμφωνίες όσον αφορά την ανάθεση της ευθύνης για τον καθαρισμό του περιβάλλοντος. Η πλήρης εκτίμηση αυτών των συμφωνιών από άποψη χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης αποτελεί από μόνη της σημαντική πρόκληση που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τον προσδιορισμό του βαθμού στον οποίο κεφάλαια της ΕΕ ενδέχεται να χρηματοδότησαν εργασίες αποκατάστασης για τις οποίες ο φορέας αξιοποίησης είχε ήδη αποζημιωθεί. Συγκεκριμένοι παράγοντες εντείνουν αυτή τη δυσκολία, όπως:
- ο η έλλειψη αδιαμφισβήτητων εκτιμήσεων της αξίας της γης που οδηγεί σε έλλειψη βεβαιότητας σχετικά με την εκτίμηση της αγοραίας αξίας και της πραγματικής αξίας των εκπτώσεων που παρέχονται στο πλαίσιο συμφωνιών για την αγορά γης
 - ο η έλλειψη λεπτομερών αξιολογήσεων της φύσης των προβλημάτων ρύπανσης μιας εγκατάστασης που οδηγεί σε υποτίμηση του κόστους αποκατάστασης (βλέπε **πλαίσιο 10**)· και
 - ο η έλλειψη διαφάνειας στις συμφωνίες για την αγορά γης όσον αφορά την έκταση της ευθύνης των μερών για αποκατάσταση.

ΠΛΑΙΣΙΟ 10

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΥΠΟΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΙΑΣ ΠΡΟΣΘΕΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΠΟΡΩΝ

Στην πρώην χαλυβουργία (Dortmund, Γερμανία) δημόσιος οργανισμός αγόρασε ρυπασμένη γη από την ιδιωτική εταιρεία που ήταν υπεύθυνη για τη ρύπανσή της. Το κόστος αποκατάστασης υπολογίστηκε τότε σε 58 εκατομμύρια ευρώ και ο πωλητής συμφώνησε να παράσχει έκπτωση επί της τιμής για το ήμισυ του ποσού (29 εκατομμύρια ευρώ) ως αντάλλαγμα για την κατάργηση της ευθύνης του για καθαρισμό. Το τελικό κόστος αποκατάστασης ήταν 74,8 εκατομμύρια ευρώ (16,8 εκατομμύρια ευρώ περισσότερα από το ποσό βάσει του οποίου υπολογίστηκε η έκπτωση επί της τιμής). Αυτή η αύξηση του κόστους απορροφήθηκε από τον δημόσιο οργανισμό μέσω επιδότησης ύψους 25 % από το ΕΤΠΑ. Στην περίπτωση αυτή, ο ρυπαίνων κάλυψε μόλις 29 εκατομμύρια ευρώ από το συνολικό κόστος αποκατάστασης που ανερχόταν σε 74,8 εκατομμύρια ευρώ.

Στην πρώην μεταλλουργία (Barnsley, Ηνωμένο Βασίλειο), η αρχική εκτίμηση του κόστους απορρύπανσης ήταν χαμηλότερη της πραγματικής, και, ως εκ τούτου, η διαχειριστική αρχή ενέκρινε αύξηση του συνολικού κόστους κατά 15%, καθώς και αντίστοιχη αύξηση της επιχορήγησης από το ΕΤΠΑ.

- 55.** Συνεπεία αυτού του περίπλοκου πλαισίου, μεταξύ των έργων που υποβλήθηκαν σε έλεγχο διαπιστώθηκαν περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν υπάρχει σαφής βάση για τον καθορισμό του κόστους της γης και των παλαιών κτιρίων. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να αποκλειστεί η υπερεκτίμηση της ανάγκης για δημόσια κονδύλια. Δεδομένου ότι τέτοιου είδους δραστηριότητες είναι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ σε ποσοστό έως και 85 %, αυτό αποτελεί πρόβλημα τόσο για τα ευρωπαϊκά όσο και για τα εθνικά κεφάλαια.

ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΕΡΙ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΣΤΗΚΑΝ ΔΕΟΝΤΩΣ

- 56.** Στην περίπτωση 16 έργων είχε συναφθεί συμφωνία μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών για συγκεκριμένους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων. Οι εν λόγω κανόνες δεν εφαρμόστηκαν πλήρως σε οκτώ περιπτώσεις (βλέπε **πλαίσιο 11**).

ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΚΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΟΥ ΤΑ ΕΡΓΑ ΑΠΟΦΕΡΟΥΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΤΑ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΕΙΝΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΕΣ

- 57.** Τα έργα ανάπλασης μπορούν να αποφέρουν έσοδα από την πώληση ή την εκμίσθωση των ακινήτων. Στην περίπτωση αυτή, η δημόσια συνεισφορά θα πρέπει να καθορίζεται πριν από την έγκριση της επιχορήγησης βάσει των προβλεπόμενων εσόδων και δαπανών της επόμενης 20ετίας³² (βλέπε σημείο 46). Μετά την υλοποίηση ενός έργου ανάπλασης, τα έσοδα και οι δαπάνες μπορεί τελικά να διαφέρουν από τα αρχικώς εκτιμηθέντα. Εάν ο υπολογισμός της δημόσιας παρέμβασης αναθεωρείτο αναδρομικά και λαμβάνονταν υπόψη τα αντίστοιχα έσοδα και δαπάνες, θα μπορούσε να αποφασιστεί ότι το έργο θα έπρεπε να είχε λάβει χαμηλότερη επιχορήγηση. Αυτό θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια την επιστροφή μέρους ή και του συνόλου της επιχορήγησης. Μολονότι οι κανονισμοί που διέπουν τα διαρθρωτικά ταμεία δεν απαιτούν την επανεκτίμηση του ελλείμματος χρηματοδότησης βάσει των πραγματικών αριθμητικών στοιχείων, ορισμένα κράτη μέλη ανέλαβαν την πρωτοβουλία να συμπεριλάβουν ρήτρα επιστροφής στις αποφάσεις επιχορήγησης. Αυτό ίσχυε σε οκτώ από τα 15 έργα για τα οποία υπολογίστηκε το έλλειμμα χρηματοδότησης (βλέπε σημείο 48). Στη Γερμανία, για την επανεκτίμηση λαμβάνονται υπόψη τα έσοδα που παράγονται κατά τη 15ετία που έπεται της ολοκλήρωσης του έργου.
- 58.** Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες είτε τα έσοδα δεν ήταν δυνατόν να υπολογιστούν εκ των προτέρων είτε δεν αναμένονταν καθόλου έσοδα από τα έργα, στους κανονισμούς περί διαρθρωτικών ταμείων υπάρχει πρόβλεψη η οποία παρέχει τη δυνατότητα στις διαχειριστικές αρχές να ζητήσουν την απόδοση των παραγόμενων εσόδων έως το κλείσιμο του επιχειρησιακού προγράμματος για την περίοδο 2000-2006 ή εντός πενταετίας από την ολοκλήρωση του έργου για την περίοδο 2007-2013³³. Εντούτοις, δεδομένου ότι τα έργα ανάπλασης συχνά φθάνουν σε ωρίμαση μακροπρόθεσμα, η ισχύουσα πενταετία για την εκτίμηση αυτών των εσόδων κρίνεται εξαιρετικά σύντομο διάστημα.

³² «Guide to Cost Benefit Analysis of Investment Projects» (Οδηγός για την ανάλυση κόστους-οφέλους στο πλαίσιο επενδυτικών έργων), Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ Περιφερειακής και Πολεοδομικής Πολιτικής, Ιούλιος 2008.

³³ Βλέπε κανόνα επιλεξιμότητας αριθ. 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 448/2004 και άρθρο 55, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2006, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 (ΕΕ L 210 της 31.7.2006, σ. 25).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΜΗ ΤΗΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΠΕΡΙ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Οι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων του Ηνωμένου Βασιλείου³⁴ ορίζουν ότι, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο ιδιοκτήτης της γης είναι συγχρόνως φορέας υλοποίησης του έργου, το κέρδος του ως φορέα υλοποίησης πρέπει να εξαιρείται από τον υπολογισμό της δημόσιας χρηματοδοτικής ενίσχυσης³⁵. Ωστόσο, στο πρώην εργοστάσιο χημικών (Widnes, Ηνωμένο Βασίλειο) και στο πρώην ανθρακωρυχείο / μονάδα παραγωγής κοκ (Sheffield, Ηνωμένο Βασίλειο), ο εν λόγω κανόνας δεν τηρήθηκε και στον υπολογισμό συμπεριελήφθη ειδική αποζημίωση για το κέρδος του φορέα υλοποίησης. Αυτό θεωρήθηκε αποδεκτό τότε από την Υπηρεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης, αλλά το ποσοστό κέρδους δεν εκτιμήθηκε από ορκωτό πραγματογνώμονα, όπως προβλεπόταν από το ισχύον καθεστώς κρατικών ενισχύσεων.

Στο πρώην υπαίθριο ορυχείο (Rotherham, Ηνωμένο Βασίλειο), η εγκατάσταση υπεβλήθη σε ανάπλαση από σύμπραξη δημοσίου-ιδιωτικού δικαίου. Η γη που συνεισέφερε ο ιδιώτης εταίρος αξιολογήθηκε σε ποσοστό 30 % του συνολικού κόστους του έργου, και τα έργα ανάπλασης, το κόστος των οποίων θα κατέβαλε ο δημόσιος εταίρος, εκτιμήθηκαν σε 70%. Ωστόσο, μετά την πώληση των οικοπέδων, το 70 % των εσόδων δόθηκε στον ιδιώτη εταίρο και 30 % στον δημόσιο εταίρο. Κατ' αυτόν τον τρόπο ωφελήθηκε ο ιδιώτης εταίρος, ο οποίος δεν συμμορφώθηκε με το ισχύον καθεστώς κρατικών ενισχύσεων.

Φωτ. 7 — Εργοστάσιο κυτταρίνης στην εγκατάσταση αρχικά σχεδιαζόμενου πυρηνικού σταθμού (Arneburg, Γερμανία)

Στον πρώην σχεδιαζόμενο πυρηνικό σταθμό (Arneburg, Γερμανία) (βλέπε **φωτ. 7**), ο φορέας υλοποίησης (δήμος) κατέβαλε το ποσό για την ανάπλαση γης που ανήκε σε ιδιωτικό όμιλο, με σκοπό την προσέλκυση βιομηχανικών επενδυτών στην εγκατάσταση. Ο ιδιοκτήτης της γης είχε προβεί στην αγορά της το 1993 και είχε προβεί σε εργασίες κατεδάφισης. Μετά την έγκριση του έργου ανάπλασης, ο ιδιοκτήτης της γης πώλησε τα οικοπέδα σε πολύ υψηλότερη τιμή από εκείνη που είχε αρχικά καταβάλει. Σύμφωνα με τις διατάξεις του ισχύοντος καθεστώτος κρατικών ενισχύσεων³⁶, η σύμβαση μεταξύ του φορέα υλοποίησης και του ιδιοκτήτη θα έπρεπε να έχει επιτρέψει τη μετακύλιση των κερδών από την πώληση της γης στον δήμο.

³⁴ N 747/A/99 — «Partnership support for regeneration (1): Support for speculative developments» (SG (2001) D/ 286569).

³⁵ Σε ορισμένες περιπτώσεις, το κέρδος υπολογίζεται στο 15% της αξίας πώλησης των κτιρίων συν 10 % της αξίας πώλησης των οικοπέδων.

³⁶ Καθεστώς κρατικών ενισχύσεων N 644 A/B/2002 το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 9 Ιουλίου 2003 και εμπεριέχει τους κανόνες που προβλέπονται στο «Rahmenplan 31» (ιδίως στο Μέρος II, σημείο 7).

Φωτ. 8 — Κατεδάφιση και ανακαίνιση παλαιών κτιρίων σε εγκαταλελειμμένο σταθμό παραγωγής ενέργειας που μετατρέπεται σε κέντρο τεχνών και πολιτισμού (Łódź, Πολωνία)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

59. Η κληρονομιά της ρύπανσης των βιομηχανικών και στρατιωτικών εγκαταστάσεων εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση για πολλά κράτη μέλη. Η εξάλειψη αυτής της ιστορικής ρύπανσης και η ανάπλαση των εγκαταστάσεων είναι πιθανόν ότι θα εξακολουθήσει να χρειάζεται δημόσια χρηματοδότηση. Για πολλά κράτη μέλη τα διαρθρωτικά ταμεία αποτελούν καθοριστικής σημασίας πηγή χρηματοδότησης αυτής της διαδικασίας των ανωτέρω.
60. Τα έργα που λαμβάνουν στήριξη από την ΕΕ παραδίδουν συνήθως τις υποδομές σύμφωνα με τα αρχικώς προβλεφθέντα. Ωστόσο, η πρόοδος σε πολλές από τις εγκαταστάσεις συντελείται με βραδύτερους ρυθμούς και οι δημιουργούμενες θέσεις εργασίας είναι λιγότερες από όσες αναμένονταν.
61. Μολονότι η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» είναι ευρέως γνωστή, λόγω των πρακτικών δυσκολιών συχνά οι δημόσιες αρχές είναι εκείνες που καταλήγουν να καλύπτουν οικονομικά σημαντικό μέρος των εργασιών αποκατάστασης με τη βοήθεια των διαρθρωτικών μέτρων της ΕΕ. Σε καμία από τις περιπτώσεις που εξετάστηκαν στο πλαίσιο του παρόντος ελέγχου ο ρυπαίνων δεν κατέβαλε εξ ολοκλήρου το κόστος των εργασιών αποκατάστασης.
62. Οι εκτιμήσεις του ελλείμματος χρηματοδότησης, όταν πραγματοποιούνται, συχνά δεν είναι αρκετά αξιόπιστες και στις αποφάσεις επιχορήγησης δεν περιλαμβάνονται πάντοτε ρήτρες επιστροφής.
63. Μολονότι εφαρμόζονται ορισμένες ορθές πρακτικές και αρχές στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων ανάπλασης των κρατών μελών, η έλλειψη λεπτομερούς πληροφόρησης σχετικά με την έκταση των συγκεκριμένων προβλημάτων σημαίνει ότι η ιεράρχηση κατά προτεραιότητα των δράσεων που πρέπει να αναληφθούν στις εγκαταστάσεις θα μπορούσε να βελτιωθεί.

Φωτ. 9 — Βαρέλι με πλαστικές σφαίρες που χρησιμοποιούνται για την εξαγωγή των υπόγειων ρυπογόνων ουσιών από μολυσμένη εγκατάσταση (Dunaujvaros, Ουγγαρία)

ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

- 64.** Τα περισσότερα έργα πέτυχαν τους στόχους τους ως προς τις φυσικές υλοποιήσεις. Ωστόσο, τα αποτελέσματα των εργασιών αποκατάστασης δεν πιστοποιούνται πάντα καταλλήλως και υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των εθνικών τιμών ελέγχου της μόλυνσης του εδάφους. Η Επιτροπή πρότεινε οδηγία για τον καθορισμό πλαισίου προστασίας του εδάφους (βλέπε σημεία 22 έως 25).
- 65.** Κατά τον χρόνο του ελέγχου, τα περισσότερα έργα είχαν σημειώσει μέτρια αποτελέσματα από άποψη οικονομικής δραστηριότητας και απασχόλησης. Η οικονομική ύφεση είχε αντίκτυπο στα επιτευχθέντα αποτελέσματα, ενώ δεν έγινε επαρκής χρήση των αναλύσεων της αγοράς ώστε να δικαιολογηθεί η συγχρηματοδότηση της αξιοποίησης. Τα βέλτιστα αποτελέσματα παρατηρήθηκαν σε εγκαταστάσεις όπου είχε πραγματοποιηθεί ανάπλαση στο πλαίσιο σαφούς και ολοκληρωμένου αναπτυξιακού σχεδίου, το οποίο ανταποκρινόταν στο μεγαλύτερο μέρος των γενικά αποδεκτών βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά την ανάπλαση (βλέπε σημεία 27 έως 34).

ΣΥΣΤΑΣΗ 1

Τα κράτη μέλη οφείλουν:

- α) να απαιτούν τα έργα ανάπλασης εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων να εντάσσονται σε ολοκληρωμένο αναπτυξιακό σχέδιο για την οικεία πόλη ή περιοχή·
- β) να ζητούν από τους φορείς υλοποίησης να διεξάγουν ανάλυση της αγοράς και να εξετάζουν τις σχετικές επιλογές για την πιθανή τύχη των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων βάσει ολοκληρωμένου αναπτυξιακού σχεδίου·
- γ) να διασφαλίζουν ότι τα αποτελέσματα της ανάπλασης των εγκαταστάσεων πιστοποιούνται από αρμόδια αρχή ή διαπιστευμένο φορέα.

Η Επιτροπή οφείλει:

- α) να προτείνει, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και με βάση τα επισημονικά στοιχεία και τις βέλτιστες πρακτικές:
 - i) πρότυπα σε επίπεδο ΕΕ για τον ορισμό των μολυσμένων εγκαταστάσεων και τη σημασία του κινδύνου που συνιστούν για το περιβάλλον και την υγεία·
 - ii) μεθοδολογία σε επίπεδο ΕΕ για τον ορισμό των συγκεκριμένων για κάθε εγκατάσταση προτύπων αποκατάστασης, λαμβάνοντας υπόψη την τελική χρήση της εγκατάστασης·
- β) να προωθήσει την εφαρμογή ολοκληρωμένης αναπτυξιακής προσέγγισης μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος ζητώντας την ένταξη των συγχρηματοδοτούμενων έργων ανάπλασης εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων σε ολοκληρωμένο αναπτυξιακό σχέδιο.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

- 66.** Στα κράτη μέλη η ανάπλαση πραγματοποιείται σύμφωνα με τις πλέον αποδεκτές βέλτιστες πρακτικές, ωστόσο αυτό παρακωλύεται από σημαντικά εμπόδια, όπως η έλλειψη χρηματοδοτικών πόρων (βλέπε σημεία 37 έως 42).
- 67.** Τα εθνικά μητρώα παρέχουν έως έναν βαθμό πληροφόρηση σχετικά με την κατάσταση των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων, αλλά δεν είναι πλήρη σε όλα τα κράτη μέλη όπου πραγματοποιήθηκε επίσκεψη και μόνο σε δύο περιλαμβάνουν κατάλληλες πληροφορίες οι οποίες διευκολύνουν την κατά προτεραιότητα ιεράρχηση των δημόσιων παρεμβάσεων όσον αφορά τους μολυσμένους χώρους (βλέπε σημεία 43 έως 44).

- 68.** Μολονότι οι κανονισμοί που διέπουν τα διαρθρωτικά μέτρα δεν περιέχουν κανόνες για την προώθηση ορισμένων ιδιαίτερων πτυχών των βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά την ανάπλαση των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων, ορισμένα κράτη μέλη υποστηρίζουν μια ολοκληρωμένη αναπτυξιακή προσέγγιση, καθώς και την αρχή της επαναχρησιμοποίησης των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων έναντι της μετατροπής τους σε ζώνες πρασίνου (βλέπε σημείο 45).

ΣΥΣΤΑΣΗ 2

Τα κράτη μέλη οφείλουν:

- α) να εξετάσουν το ενδεχόμενο χάραξης στρατηγικών ανάπλασης εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων με σαφείς στόχους·
- β) να προωθούν την ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων, αποφεύγοντας τη χρήση τους ως ζωνών πρασίνου, εκτός εάν αυτό είναι απολύτως αναγκαίο και, εν πάση περιπτώσει, ζητώντας την εφαρμογή αντισταθμιστικών μέτρων·
- γ) να εξετάζουν το ενδεχόμενο λήψης μέτρων για την αντιμετώπιση προβληματικών ιδιωτικών χώρων, σε περίπτωση που ο ιδιοκτήτης δεν προβαίνει στις δέουσες ενέργειες·
- δ) να εξετάσουν το ενδεχόμενο να καταστεί συχνότερη η προσωρινή χρήση αναπλασθαισών εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων ως χώρων πρασίνου·
- ε) να ζητούν από τις περιφερειακές ή τις τοπικές αρχές να τηρούν μητρώα εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων και μολυσμένων χώρων· τα μητρώα αυτά θα πρέπει να είναι τυποποιημένα τουλάχιστον σε επίπεδο κράτους μέλους, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ενοποίησή τους σε ένα εθνικό μητρώο προς διευκόλυνση της εφαρμογής μιας πολιτικής ανάπλασης και αποκατάστασης εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων·
- στ) να καταρτίζουν καταλόγους των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων για τις οποίες υπάρχουν υποψίες ότι είναι μολυσμένες και να τις ταξινομούν σύμφωνα με τους αντίστοιχους κινδύνους για την υγεία και το περιβάλλον. Θα πρέπει να γίνεται ιεράρχηση κατά προτεραιότητα των προς αποκατάσταση εγκαταστάσεων προκειμένου να διευκολύνεται η εκπόνηση σχεδίων αποκατάστασης που συμβάλλουν στην προστασία της υγείας και στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της ΕΕ, όπως η καλή οικολογική κατάσταση των υδάτων που απαιτείται βάσει της ευρωπαϊκής οδηγίας-πλασίου για τα ύδατα.

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη οφείλουν:

- α) να στηρίζουν την εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών κατά τη δημιουργία επιχειρηματικών πάρκων και να προκρίνουν την ανάπλαση των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων έναντι της χρήσης τους ως ζωνών πρασίνου.

ΚΟΣΤΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΝΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

- 69.** Για διάφορους λόγους, τα αποτελέσματα θα μπορούσαν να έχουν επιτευχθεί με χαμηλότερη χρηματοδότηση από την ΕΕ.
- 70.** Σε έργα που παράγουν έσοδα, η δημόσια επιχορήγηση δεν δικαιολογούνταν πάντα βάσει της εκτίμησης του ελλείμματος χρηματοδότησης, ενώ στις περιπτώσεις που υπήρξε εκτίμηση του ελλείμματος παρατηρήθηκαν αδυναμίες (βλέπε σημεία 48 έως 49).
- 71.** Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες πραγματοποιήθηκε εκτίμηση του ελλείμματος χρηματοδότησης, η απόφαση επιχορήγησης δεν περιλάμβανε πάντα ρήτρα επιστροφής που θα ίσχυε εάν το έργο απέφερε περισσότερα έσοδα από τα αναμενόμενα και οι κανονισμοί που διέπουν τα διαρθρωτικά ταμεία δεν απαιτούν κάτι τέτοιο. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ήταν αδύνατη η εκ των προτέρων εκτίμηση των εσόδων, οι κανονισμοί περί διαρθρωτικών ταμείων παρέχουν τη δυνατότητα στις διαχειριστικές αρχές να ζητήσουν την απόδοση των παραγόμενων εσόδων. Εντούτοις, δεδομένου ότι τα έργα ανάπλασης συχνά φθάνουν σε ωρίμαση μετά από μεγάλο χρονικό διάστημα, η ισχύουσα πενταετία για την εκτίμηση αυτών των εσόδων κρίνεται εξαιρετικά σύντομο διάστημα (βλέπε σημεία 57 έως 58).
- 72.** Μολονότι η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» αποτυπώνεται στο νομοθετικό πλαίσιο των κρατών μελών, δεν εφαρμόζεται πλήρως και τα εθνικά και ευρωπαϊκά κεφάλαια επιβαρύνονται με μέρος του κόστους της περιβαλλοντικής αποκατάστασης. Οι συμφωνίες μεταξύ των ρυπαιόντων, των ιδιοκτητών της γης και των φορέων αξιοποίησης δεν είναι πάντα αρκετά διαφανείς και δεν είναι πάντα εφικτό να διαπιστωθεί ο βαθμός στον οποίο οι ρυπαίνοντες ανέλαβαν πράγματι το κόστος των εργασιών αποκατάστασης (βλέπε σημεία 50 έως 55).
- 73.** Οι αρχές των κρατών μελών δεν εφάρμοσαν πλήρως συγκεκριμένους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων (βλέπε σημείο 56).

ΣΥΣΤΑΣΗ 3

Τα κράτη μέλη οφείλουν:

- α) να προβαίνουν σε λεπτομερή εκτίμηση του ελλείμματος χρηματοδότησης για κάθε έργο·
- β) να ζητούν να εξετάζεται σαφώς ο βαθμός στον οποίο μπορεί να εφαρμοζεται η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» για όλα τα έργα ανάπλασης και να καταστήσουν την εφαρμογή της εν λόγω αρχής προϋπόθεση για τη χορήγηση χρηματοδότησης από την ΕΕ·
- γ) να εφαρμόζουν όλες τις διατάξεις των καθεστώτων κρατικών ενισχύσεων που έχουν συμφωνηθεί με την Επιτροπή·
- δ) να πραγματοποιούν ενδεδειγμένους ελέγχους προκειμένου να διασφαλίζουν ότι οι επιδοτήσεις που προορίζονται για έργα αποκατάστασης δεν παρέχονται για εγκαταστάσεις των οποίων ο φορέας υλοποίησης έχει ήδη επωφεληθεί έκπτωσης επί της τιμής αγοράς. Για τον λόγο αυτό, η δημόσια αρχή πρέπει να διαθέτει αξιόπιστη εκτίμηση της αγοραίας αξίας της γης, ρεαλιστική αξιολόγηση του πιθανού κόστους των εργασιών αποκατάστασης και πλήρως διαφανή στοιχεία σχετικά με την αγορά της γης και τις τυχόν περιλαμβανόμενες εκπτώσεις επί της τιμής·
- ε) να εισάγουν ρήτρα επιστροφής σε όλες τις αποφάσεις επιχορήγησης έργων ανάπλασης, ούτως ώστε να έχουν τη δυνατότητα να επανεκτιμούν την οικονομική απόδοση των έργων υπό το φως των εξελίξεων που θα επέλθουν σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα (λόγου χάριν, μετά την παρέλευση 15ετίας) και, σε περίπτωση που τα έργα αποφέρουν περισσότερα έσοδα από τα προβλεπόμενα, να μπορούν να ανακτούν μέρος ή και το σύνολο της επιχορήγησης. Η Επιτροπή οφείλει να παρακολουθεί την εφαρμογή αυτών των ρητρών επιστροφής.

Η Επιτροπή οφείλει:

- α) να αξιοποιήσει την ευκαιρία και να καθορίσει κοινές αρχές για την εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» σε περίπτωση που προκύψει ρύπανση πριν από την εισαγωγή της εν λόγω αρχής στη νομοθεσία·
- β) να υπενθυμίσει στις διαχειριστικές αρχές των κρατών μελών την υποχρέωσή τους να ορίζουν το έλλειμμα χρηματοδότησης για όλα τα έργα που ενδέχεται να αποφέρουν έσοδα και να εφαρμόζουν όλους τους ισχύοντες κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων.

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα II, του οποίου προεδρεύει ο κύριος Harald NOACK, Μέλος του Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 12ης Δεκεμβρίου 2012.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA
Πρόεδρος

Φωτ. 10 — Προετοιμασία του εδάφους για την κατασκευή οδικών υποδομών στο χώρο απόθεσης αποβλήτων πρώην ανθρακωρυχείου (Jaworzno, Πολωνία)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΜΕΣΩ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ (ΠΕΡΙΟΔΟΙ 2000-2006¹ ΚΑΙ 2007-2013)

Ανάπλαση βιομηχανικών και στρατιωτικών εγκαταστάσεων με τη βοήθεια διαρθρωτικών μέτρων κατά την περίοδο 2000-2006				Ανάπλαση βιομηχανικών και στρατιωτικών εγκαταστάσεων με τη βοήθεια διαρθρωτικών μέτρων κατά την περίοδο 2007-2013			
Κράτος μέλος	Σειρά	Ποσό που ανατέθηκε (ευρώ)	%	Κράτος μέλος	Σειρά	Ποσό που ανατέθηκε (ευρώ)	%
Γερμανία	1	645 490 864	28,7	Ουγγαρία	1	475 191 832	14,0
Ηνωμένο Βασίλειο	2	574 288 905	25,5	Τσεχική Δημοκρατία	2	372 290 509	11,0
Γαλλία	3	195 305 373	8,7	Γερμανία	3	335 518 228	9,9
Κάτω Χώρες	4	160 821 924	7,2	Ρουμανία	4	316 430 710	9,3
Πορτογαλία	5	156 012 908	6,9	Ιταλία	5	298 355 961	8,8
Ιταλία	6	143 383 095	6,4	Πολωνία	6	278 413 953	8,2
Βέλγιο	7	65 421 025	2,9	Πορτογαλία	7	191 960 262	5,7
Ελλάδα	8	55 655 389	2,5	Ηνωμένο Βασίλειο	8	178 957 047	5,3
Ισπανία	9	54 873 962	2,4	Ισπανία	9	177 403 701	5,2
Τσεχική Δημοκρατία	10	46 073 161	2,0	Εσθονία	10	138 045 325	4,1
Πολωνία	11	43 940 360	2,0	Σλοβενία	11	130 400 000	3,8
Ουγγαρία	12	28 773 946	1,3	Βουλγαρία	12	108 322 014	3,2
Φινλανδία	13	18 104 950	0,8	Γαλλία	13	90 193 437	2,7
ΕΕ διαπεριφερειακά	14	17 035 874	0,8	Βέλγιο	14	62 048 204	1,8
ΕΕ διασυνοριακά	15	13 996 478	0,6	Λετονία	15	49 000 000	1,4
Λετονία	16	11 414 454	0,5	Μάλτα	16	48 280 000	1,4
Λουξεμβούργο	17	10 019 687	0,4	ΕΕ διασυνοριακά	17	47 801 926	1,4
Σλοβενία	18	2 924 609	0,1	Κάτω Χώρες	18	28 799 000	0,8
Μάλτα	19	2 539 367	0,1	Ελλάδα	19	26 295 000	0,8
Εσθονία	20	1 712 389	0,1	Κύπρος	20	16 150 000	0,5
Αυστρία	21	674 726	0,0	Λιθουανία	21	14 501 892	0,4
				Λουξεμβούργο	22	3 786 550	0,1
				Φινλανδία	23	2 071 886	0,1
ΣΥΝΟΛΟ ΕΕ		2 248 463 446	100,0	ΣΥΝΟΛΟ ΕΕ		3 390 217 437	100,0

¹ Για την περίοδο 2000-2006, τα αριθμητικά στοιχεία σχετικά με τα κράτη μέλη της ΕΕ των 10 αφορούν τα έτη 2004 και εξής.

Πηγή: Στοιχεία προερχόμενα από τη ΓΔ Περιφερειακής και Πολεοδομικής Πολιτικής, 31 Δεκεμβρίου 2010.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΔΕΙΓΜΑ 27 ΕΡΓΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΕΛΕΓΧΟ

						Έργα ανάπλασης που συγχρηματοδοτήθηκαν από το ΕΤΠΑ						Προβλεπόμενα αποτελέσματα ανάπλασης / προβλεπόμενη μελλοντική χρήση της γης			
			Ολοκληρώθηκε το συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ έργο;	Συγχρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ (εκατομύρια ευρώ)	Αποτέλεσε στόχο η δημιουργία θέσεων εργασίας;	Απορρύπανση/σταθεροποίηση	Αρχιτεκτονική τοπίου	Κατεδάφιση/ανακαίνιση παλαιών κτιρίων	Οδοί, υπηρεσίες κοινής ωφέλειας και άλλες υποδομές	Κατάτμηση της γης για επαναπώληση ή εκμίσθωση	Κατασκευή έτοιμων προς χρήση κτιρίων	Γη και κτίρια για βιομηχανική ή εμπορική χρήση	Γη και κτίρια για δημόσια χρήση	Εγκαταστάσεις δημόσιων πάρκων	Απόθεμα γης (δημόσιο ή ιδιωτικό)
Αποκλειστικά εργασίες αποκατάστασης	Πρώην εργοστάσιο επεξεργασίας ουρανίου**	Mydlovary (Τσεχική Δημοκρατία)	NAI	18,50		✓		✓							✓
	Πρώην ανθρακωρυχείο / χώρος απόθεσης χημικών	Berhida-Peremartoni (Ουγγαρία)		16,83		✓									✓
	Χαλυβουργία	Dunaujvaros (Ουγγαρία)	NAI	2,93	NAI	✓									✓
	Πρώην εργοστάσιο εκρηκτικών υλών	Berhida-Peremartoni (Ουγγαρία)		0,06	NAI	✓						✓			
Αποκλειστικά εργασίες επαναξιοποίησης	Πρώην χαλυβουργία και μεταλλουργία	Pilsen (Τσεχική Δημοκρατία)	NAI	1,36	NAI			✓				✓			
	Εργοστάσιο τεχνολογίας των πληροφοριών	Brno (Τσεχική Δημοκρατία)	NAI	0,43	NAI			✓				✓			
	Πρώην διυλιστήριο πετρελαίου	Braunsbedra (Γερμανία)	NAI	6,32	NAI			✓	✓	✓		✓			
	Πρώην σχεδιαζόμενος πυρηνικός σταθμός	Arneburg (Γερμανία)	NAI	26,58	NAI			✓	✓			✓			
	Πρώην ανθρακωρυχείο	Jaworzno (Πολωνία)	NAI	3,32	NAI		✓		✓	✓		✓			
	Δημόσιο απόθεμα γης	Halton (Ηνωμένο Βασίλειο)	NAI	2,53	NAI		✓		✓			✓			

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

			Ολοκληρώθηκε το συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ έργο;	Συγχρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ (εκατομμύρια ευρώ)	Αποτέλεσε στόχο η δημιουργία θέσεων εργασίας;	Έργα ανάπλασης που συγχρηματοδοτήθηκαν από το ΕΤΠΑ						Προβλεπόμενα αποτελέσματα ανάπλασης / προβλεπόμενη μελλοντική χρήση της γης			
						Απορρύπανση/σταθεροποίηση	Αρχιτεκτονική τοπίου	Κατεδάφιση/ανακαίνιση παλαιών κτιρίων	Οδοί, υπηρεσίες κοινής ωφέλειας και άλλες υποδομές	Κατάτμηση της γης για επαναπώληση ή εκμίσθωση	Κατασκευή έτοιμων προς χρήση κτιρίων	Γη και κτίρια για βιομηχανική ή εμπορική χρήση	Γη και κτίρια για δημόσια χρήση	Εγκαταστάσεις δημόσιων πάρκων	Απόθεμα γης (δημόσιο ή ιδιωτικό)
Μικτές εργασίες αποκατάστασης και επαναξιοποίησης	Πρώην μεταλλουργία	Halle (Γερμανία)	NAI	3,79	NAI	✓			✓			✓			
	Πρώην ανθρακωρυχείο / μονάδα παραγωγής κοκ III*	Essen (Γερμανία)	NAI	2,21	NAI	✓		✓	✓	✓		✓			
	Χώρος απόθεσης αποβλήτων ανθρακωρυχείου	Jaworzno (Πολωνία)		7,07	NAI	✓	✓		✓			✓			
	Πρώην βιομηχανικός λιμένας I	Barrow-in-Furness (Ηνωμένο Βασίλειο)	NAI	5,89	NAI	✓	✓		✓	✓		✓			
	Πρώην βιομηχανικός λιμένας II	Barrow-in-Furness (Ηνωμένο Βασίλειο)	NAI	5,79	NAI	✓	✓		✓	✓		✓			
	Πρώην χαλυβουργία I	Duisburg (Γερμανία)	NAI	15,21	NAI	✓	✓	✓	✓			✓			
	Πρώην εργοστάσιο ψευδαργύρου II	Duisburg (Γερμανία)	NAI	20,90	NAI	✓	✓	✓	✓			✓			
	Πρώην χαλυβουργία*	Dortmund (Γερμανία)	NAI	30,32	NAI	✓	✓	✓	✓	✓		✓			
	Πρώην ανθρακωρυχείο / μονάδα παραγωγής κοκ I*	Essen (Γερμανία)	NAI	12,79	NAI	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓	
	Πρώην ανθρακωρυχείο / μονάδα παραγωγής κοκ II	Essen (Γερμανία)		3,02		✓	✓		✓					✓	
	Πρώην στρατώνας και εργοστάσιο μπαταριών	Marcali (Ουγγαρία)	NAI	3,02		✓	✓	✓	✓		✓			✓	
	Πρώην πυρηνικός σταθμός*	Łódź (Πολωνία)		20,61	NAI	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		
	Πρώην υπαίθριο ορυχείο I	Rotherham (Ηνωμένο Βασίλειο)	NAI	4,51	NAI	✓	✓	✓	✓	✓		✓			
	Πρώην υπαίθριο ορυχείο II	Rotherham (Ηνωμένο Βασίλειο)	NAI	5,22	NAI	✓	✓	✓	✓	✓					
	Πρώην ανθρακωρυχείο / μονάδα παραγωγής κοκ	Sheffield (Ηνωμένο Βασίλειο)	NAI	10,33	NAI	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
	Πρώην μεταλλουργία	Barnsley (Ηνωμένο Βασίλειο)	NAI	8,81	NAI	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
	Πρώην εργοστάσιο χημικών	Widnes (Ηνωμένο Βασίλειο)	NAI	2,53	NAI	✓	✓		✓	✓	✓	✓			

Σημ.: Έργα του Ταμείου Συνοχής(**) ή «μεγάλα έργα» του ΕΤΠΑ (*) για τα οποία απαιτήθηκε προηγούμενη έγκριση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Πηγή: Τελική έκθεση εφαρμογής των επιχειρησιακών προγραμμάτων για έργα της περιόδου προγραμματισμού 2000-2006: αποφάσεις επιχορήγησης για έργα της περιόδου προγραμματισμού 2007-2013. Τα εθνικά νομίσματα μετατράπηκαν σε ευρώ με τη μέση συναλλαγματική ισοτιμία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για την αντίστοιχη περίοδο προγραμματισμού.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΣΥΝΟΨΗ

I.

Η ανάπλαση εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών και στρατιωτικών εγκαταστάσεων ενισχύει την ελκυστικότητα μιας περιοχής, καθώς και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

III. α)

Η πιστοποίηση θεωρείται καλή πρακτική. Ωστόσο, η έλλειψη πιστοποίησης και οι διαφορές μεταξύ των εθνικών τιμών ελέγχου της μόλυνσης του εδάφους δεν σημαίνουν αυτόματα ότι οι εργασίες απολύμανσης και ανάπλασης δεν έχουν εκτελεστεί κανονικά.

Η ανάπτυξη των έργων πραγματοποιείται πάντοτε σε πλαίσιο οικονομικής αβεβαιότητας. Ορισμένα έργα γνώρισαν καθυστερήσεις λόγω οικονομικής στενότητας που οφείλεται στην οικονομική ύφεση, καθώς και στη μείωση του ελλείμματος σε εθνικό επίπεδο. Και οι δύο αιτίες είχαν αντίκτυπο στις προτεραιότητες της πολιτικής. Επιπλέον, ο μακροπρόθεσμος στόχος των έργων αυτών είναι η δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Η έννοια του «ολοκληρωμένου σχεδίου αστικής ανάπτυξης» έχει ενσωματωθεί στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας και στο άρθρο 44 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1828/2006. Το μέσο χρηματοοικονομικής τεχνικής JESSICA μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο σε περιοχές στις οποίες έχει καταρτιστεί ένα τέτοιου είδους σχέδιο. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006, το ΕΤΠΑ μπορεί να στηρίξει την ανάπτυξη ολοκληρωμένων και βιώσιμων στρατηγικών για την αντιμετώπιση της υψηλής συγκέντρωσης οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών προβλημάτων που θίγουν αστικές περιοχές, στις οποίες περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος και η ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων.

III. β)

Το 2006 η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση οδηγίας για τον καθορισμό πλαισίου προστασίας του εδάφους [COM(2006) 232] στην οποία διατυπώνεται ορισμός του «ρυπασμένου τόπου» και ζητείται η κατάρτιση καταλόγου ρυπασμένων τόπων στην εθνική επικράτεια κάθε κράτους μέλους. Οι εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις πολύ συχνά έχουν υποστεί ρύπανση και κατά συνέπεια θα περιληφθούν στον κατάλογο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε την πρόταση σε πρώτη ανάγνωση τον Νοέμβριο του 2007. Το Συμβούλιο δεν έχει συμφωνήσει ακόμη για την έκδοση κοινής θέσης.

Η Επιτροπή έχει, επίσης, αναλάβει πρωτοβουλίες εκτός νομικού πλαισίου για την προώθηση καλών πρακτικών, π.χ. για την προώθηση της ανάπλασης εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων έναντι της χρήσης εκτάσεων πρασίνου και τον συντονισμό της χρήσης γης.

III. γ)

Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι υπήρξαν ορισμένες αδυναμίες στον καθορισμό ποσοστών επιχορήγησης στο παρελθόν, οι οποίες εν μέρει οφείλονται και στο κανονιστικό πλαίσιο. Για τα έργα της περιόδου 2000-2006 που παράγουν καθαρά έσοδα, τα ανώτατα ποσοστά συγχρηματοδότησης καθορίστηκαν σύμφωνα με το άρθρο 29 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999. Η αξιολόγηση του ελλείμματος χρηματοδότησης περιελήφθη στον κανονισμό για την περίοδο 2007-2013.

Κατά την περίοδο 2007-2013, τα έσοδα που είναι δυνατόν να καθοριστούν εκ των προτέρων λαμβάνονται υπόψη για μια περίοδο από 10 έως 30 έτη ανάλογα με τον τομέα. Για τον τομέα του περιβάλλοντος, ο οδηγός ανάλυσης κόστους-οφέλους συνιστά την εφαρμογή των 30 ετών ως ορίζοντα χρόνου αναφοράς για την αποτίμηση κόστους και εσόδων του έργου.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενσωμάτωση μιας ρήτρας επιστροφής στην επιστολή χρηματοδότησης που εκδίδεται από τη διαχειριστική αρχή αποτελεί καλή πρακτική η οποία θα είναι χρήσιμο να υιοθετηθεί από τα κράτη μέλη στους εθνικούς τους κανόνες.

Η εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» συνιστά στην πράξη μεγάλη πρόκληση. Συχνά, δεν είναι δυνατόν να ζητηθεί από το άτομο ή το νομικό πρόσωπο που είναι ο κύριος υπεύθυνος για την πρόκληση της ρύπανσης να πληρώσει για την αποκατάσταση, αφού, σε πολλές περιπτώσεις, είτε το άτομο ή το νομικό πρόσωπο αυτό δεν υπάρχει πλέον είτε μπορεί να αποδείξει ότι κατά τη χρονική στιγμή της ρύπανσης τηρούσε τους ισχύοντες τότε κανόνες.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

IV. α)

Η Επιτροπή συμφωνεί με την εν λόγω σύσταση προς τα κράτη μέλη και έχει ήδη ζητήσει μια προσέγγιση ολοκληρωμένης ανάπτυξης όχι μόνο στο κοινοτικό στρατηγικό πλαίσιο (ΚΣΠ) αλλά και στον κανονισμό της Επιτροπής.

IV. β)

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής δημοσίευσαν πρόσφατα ένα έγγραφο εργασίας (SWD(2012) 101 τελικό/2) στο οποίο περιέχονται οι «κατευθυντήριες γραμμές για τις βέλτιστες πρακτικές περιορισμού, μετριασμού ή αντιστάθμισης της σφράγισης του εδάφους». Στο έγγραφο αυτό περιγράφονται προσεγγίσεις που έχουν εφαρμοστεί στα κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων και η αποτροπή της μετατροπής χώρων πρασίνου και η επακόλουθη σφράγιση (μέρους) της επιφάνειάς τους και η επαναχρησιμοποίηση ήδη οικοδομημένων περιοχών, π.χ. εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων.

IV. γ)

Έχοντας ως στόχο την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» και την κρατική ενίσχυση, το ρυθμιστικό πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων για την περίοδο 2007-2013 περιλαμβάνει ήδη τις παρατηρήσεις του Συνεδρίου.

Όσον αφορά τη ρήτρα επιστροφής στην επιστολή χρηματοδότησης που εκδίδεται από τη διαχειριστική αρχή, η Επιτροπή θεωρεί πως αποτελεί καλή πρακτική η οποία θα είναι χρήσιμο να υιοθετηθεί από τα κράτη μέλη στους εθνικούς τους κανόνες. Ωστόσο, βάσει της αρχής της επιμερισμένης διαχείρισης, εφόσον οι διαχειριστικές αρχές είναι εκείνες που εκδίδουν τις αποφάσεις χρηματοδότησης, θα πρέπει να παρακολουθούν και την εφαρμογή της ρήτρας επιστροφής όπως παρακολουθούν την υλοποίηση των έργων.

IV. δ)

Η Επιτροπή συμφωνεί με τη σύσταση του Συνεδρίου, ωστόσο υπογραμμίζει ότι το 2006 υπέβαλε πρόταση οδηγίας για τον καθορισμό πλαισίου προστασίας του εδάφους [COM(2006) 232] η οποία θα μπορούσε να αποτελέσει τη νομική βάση για την υιοθέτηση προτύπων σε επίπεδο ΕΕ όσον αφορά τον ορισμό των ρυπασμένων τόπων, του κινδύνου που συνιστούν και των μεθοδολογιών αποκατάστασης. Η Επιτροπή τονίζει ιδιαίτερα ότι η έγκριση ειδικής νομοθεσίας της ΕΕ για την προστασία του εδάφους εναπόκειται στους συννομοθέτες.

Οι εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις βρίσκονται πολύ συχνά σε αστικές περιοχές. Η Επιτροπή προωθεί ήδη την ολοκληρωμένη βιώσιμη αστική ανάπτυξη μέσω των τρεχόντων προγραμμάτων και μέσω του χρηματοδοτικού μέσου JESSICA, το οποίο απαιτεί τη θέσπιση ολοκληρωμένου προγράμματος αστικής ανάπτυξης.

Επιπλέον, η Επιτροπή υποστηρίζει θερμά ότι τα κράτη μέλη πρέπει να ενσωματώσουν την ανάπτυξη των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων ως κύριο στοιχείο στην ολοκληρωμένη τους προσέγγιση για την αστική ανάπτυξη, αφού η «ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων» περιλαμβάνεται σε μία από τις τέσσερις επενδυτικές προτεραιότητες για την αστική ανάπτυξη.

Η προσέγγιση αυτή θα ενισχυθεί ακόμη περισσότερο κατά την περίοδο 2014-2020.

IV. ε)

Η Επιτροπή έχει, επίσης, αναλάβει πρωτοβουλίες εκτός νομικού πλαισίου για την προώθηση καλών πρακτικών, π.χ. για την προώθηση της ανάπλασης εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων έναντι της χρήσης εκτάσεων πρασίνου και τον συντονισμό της χρήσης γης.

Ακόμη, η Επιτροπή σημειώνει ότι η πρόταση οδηγίας για τον καθορισμό πλαισίου προστασίας του εδάφους [COM(2006) 232] απαιτεί τον προσδιορισμό των ρυπασμένων τόπων στις εθνικές επικράτειες.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

5.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι φορείς οι οποίοι εκτελούν επικίνδυνες δραστηριότητες είναι απολύτως υπεύθυνοι για την αποκατάσταση της μόλυνσης του εδάφους, εάν η μόλυνση αυτή προκλήθηκε μετά την 30ή Απριλίου 2007, ημερομηνία θέσης σε ισχύ της οδηγίας 2004/35/ΕΚ σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα ήθελε να υπενθυμίσει ότι το 2006 υπέβαλε πρόταση οδηγίας για τον καθορισμό πλαισίου προστασίας του εδάφους [COM(2006) 232] βάσει της οποίας απαιτείται ο προσδιορισμός όλων των ρυπασμένων τόπων, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων στους οποίους η μόλυνση προκλήθηκε πριν από τον Απρίλιο του 2007. Η πρόταση αυτή εξακολουθεί να τελεί υπό συζήτηση στο Συμβούλιο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε την πρόταση σε πρώτη ανάγνωση τον Νοέμβριο του 2007.

6.

Η προώθηση της προσέγγισης για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη και η επαναχρησιμοποίηση των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων είναι ευρείες έννοιες¹.

Η προσέγγιση για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη προωθείται επειδή οι διάφορες διαστάσεις της αστικής ζωής —περιβαλλοντική, οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική— είναι συνυφασμένες. Η αστική ανάπτυξη μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης. Τα μέτρα για τη φυσική ανανέωση του αστικού τοπίου θα πρέπει, επομένως, να συνδυαστούν με μέτρα για την προώθηση της παιδείας, της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής ένταξης και της περιβαλλοντικής προστασίας.

¹ Βλ. άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 και ανακοίνωση «Πολιτική συνοχής και πόλεις — Η συμβολή των πόλεων και των πολεοδομικών συγκροτημάτων στην ανάπτυξη και την απασχόληση στις περιφέρειες», COM(2006) 385 τελικό.

ΕΜΒΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

17.

Η Επιτροπή διατηρεί στη διάθεσή της μόνο τους φακέλους των μεγάλων έργων· οι φάκελοι των λοιπών έργων τηρούνται από τις διαχειριστικές αρχές των κρατών μελών.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

23. Δεύτερη περίπτωση

Η πιστοποίηση θεωρείται καλή πρακτική. Ωστόσο, η έλλειψη πιστοποίησης δεν σημαίνει αυτόματα ότι οι εργασίες απολύμανσης και ανάπλασης δεν έχουν εκτελεστεί κανονικά.

Βλ. επίσης την απάντηση της Επιτροπής στο σημείο 5 και την παραπομπή στην πρότασή της του 2006 σχετικά με οδηγία για τον καθορισμό πλαισίου προστασίας του εδάφους [COM(2006) 232].

24.

Δεν υπάρχουν εναρμονισμένες τιμές ελέγχου των ρύπων του εδάφους ούτε πρότυπα για τον καθορισμό τού κατά πόσον μια εγκατάσταση συνιστά σοβαρό κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία και το έδαφος, καθώς επίσης δεν υπάρχει εναρμονισμένος, σε επίπεδο ΕΕ, ορισμός του «ρυπασμένου τόπου». Το 2006 η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση οδηγίας για τον καθορισμό πλαισίου προστασίας του εδάφους [COM(2006) 232] στην οποία προβλέπεται ορισμός του «ρυπασμένου τόπου» και ζητείται η κατάρτιση καταλόγου ρυπασμένων τόπων στην εθνική επικράτεια κάθε κράτους μέλους. Η έγκριση της εν λόγω οδηγίας μπορεί να προσφέρει την αναγκαία νομική βάση για τη μελλοντική έγκριση —εφόσον υπάρξει ανάγκη και ανάλογα με την ανταλλαγή στοιχείων με τα κράτη μέλη— κοινών τεχνικών στοιχείων σχετικά με την εκτίμηση επικινδυνότητας της ρύπανσης του εδάφους, τα οποία δεν επηρεάζουν κατά κανένα τρόπο το αποδεκτό επίπεδο κινδύνου.

Βλ. επίσης την απάντηση της Επιτροπής στο σημείο 5.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

26.

Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι τα είκοσι από τα είκοσι δύο ολοκληρωμένα έργα που υποβλήθηκαν σε έλεγχο επέτυχαν πλήρως ή σε πολύ μεγάλο βαθμό (>90 %) τους στόχους όσον αφορά τα αποτελέσματά τους.

27.

Τα έργα ανάπλασης εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων απαιτούν πολύ χρόνο για να επιτύχουν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Πλαίσιο 1

Το παράδειγμα του πρώην βιομηχανικού λιμένα (Barrow-in-Furness, HB) κάνει προφανή τη δυσκολία εκτέλεσης έργων εν μέσω οικονομικής κρίσης.

Πλαίσιο 2

Όσον αφορά το παράδειγμα του πρώην διυλιστηρίου πετρελαίου (Braunsbreda, Γερμανία), προϋπόθεση χρηματοδότησης αποτελούσε η έρευνα αγοράς για τις δυνατότητες των αποκατασταθέντων τόπων. Ωστόσο, η διαχειριστική αρχή δεν είναι δυνατόν κατά τη στιγμή της έγκρισης της χρηματοδότησης να προβλέψει γεγονότα τα οποία μπορεί να συμβούν χρόνια αργότερα. Οποιαδήποτε κριτήρια και αν έχουν οριστεί, ο μόνος δυνατός έλεγχος είναι σχετικά με την επαλήθευση της έρευνας αγοράς.

Πλαίσιο 3

Το παράδειγμα της πρώην μεταλλουργίας (Barnsley, HB, η οποία έχει χαρακτηριστεί ως «Αναγεννησιακή πόλη» στο πλαίσιο του σχεδίου περιφερειακής ανάπτυξης) κάνει προφανή τη δυσκολία εκτέλεσης έργων εν μέσω οικονομικής κρίσης. Η βελτίωση της ελκυστικότητας μιας περιοχής περιλαμβάνεται στους στόχους που επιδιώκει το ΕΤΠΑ, οι οποίοι δεν είναι δυνατόν πάντοτε να μετrowνται με ποσοτικούς όρους.

Όσον αφορά την πρώην χαλυβουργία (Dortmund, Γερμανία), η υλοποίηση του έργου εξαρτάται εν μέρει από εξωτερικούς παράγοντες οι οποίοι δεν επηρεάζονται ούτε από τα κράτη μέλη ούτε από την Επιτροπή. Το γεγονός ότι μόνο το 22% των διαθέσιμων χώρων είχε πωληθεί μέχρι τα μέσα του 2011 μπορεί να αποδοθεί στην οικονομική κρίση.

31.

Τα έργα ανάπλασης εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων απαιτούν πολύ χρόνο για να αποδώσουν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και να έχουν τον ανάλογο αντίκτυπο. Η δημιουργία θέσεων απασχόλησης είναι μακροπρόθεσμος στόχος, ιδίως όταν τα έργα αποσκοπούν στη βελτίωση του περιβάλλοντος οικονομικής δραστηριότητας.

32.

Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για τα πορίσματα του Συνεδρίου.

38.

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής δημοσίευσαν πρόσφατα ένα έγγραφο εργασίας [SWD(2012) 101 τελικό/2] στο οποίο περιέχονται οι «κατευθυντήριες γραμμές για τις βέλτιστες πρακτικές περιορισμού, μετριασμού ή αντιστάθμισης της σφράγισης του εδάφους». Στο έγγραφο αυτό περιγράφονται προσεγγίσεις που έχουν εφαρμοστεί στα κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων και η αποτροπή της μετατροπής χώρων πρασίνου και η επακόλουθη σφράγιση (μέρους) της επιφάνειάς τους και η επαναχρησιμοποίηση ήδη οικοδομημένων περιοχών, π.χ. εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων.

39.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι σε δύο τουλάχιστον από τα πέντε κράτη μέλη στα οποία διενεργήθηκε έλεγχος έχουν ληφθεί μέτρα για την προώθηση της προσωρινής χρήσης αναπλασθεισών εγκαταστάσεων ως χώρων πρασίνου.

40.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι οι διάφοροι περιορισμοί στους εθνικούς και/ή περιφερειακούς προϋπολογισμούς, η ύπαρξη μητρώων για τις εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις και οι ασάφειες όσον αφορά την ιδιοκτησία της γης επηρεάζουν πάντοτε την εκτέλεση των έργων.

40. Δεύτερη περίπτωση

Η Επιτροπή σημειώνει ότι η πρόταση οδηγίας για τον καθορισμό πλαισίου προστασίας του εδάφους [COM(2006) 232], που έχει υποβληθεί, απαιτεί από τα κράτη μέλη να καταρτίσουν κατάλογο με τους ρυπασμένους χώρους στην επικράτειά τους και να τον δημοσιοποιήσουν (βλ. επίσης την απάντηση της Επιτροπής στο σημείο 24). Οι εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις πολύ συχνά έχουν υποστεί και ρύπανση και, κατά συνέπεια, θα πρέπει να περιληφθούν στον κατάλογο αυτόν.

43.

Η Επιτροπή παραπέμπει επίσης στην απάντησή της στα σημεία 24 και 40: σημειώνει ότι η πρόταση οδηγίας για τον καθορισμό πλαισίου προστασίας του εδάφους, που έχει υποβληθεί, απαιτεί από τα κράτη μέλη να καταρτίσουν κατάλογο με τους ρυπασμένους χώρους στην επικράτειά τους και να τον δημοσιοποιήσουν.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Πλαίσιο 5

Στην περίπτωση της Πολωνίας, παρόλο που έχουν αναληφθεί πρωτοβουλίες σε τοπικό επίπεδο, η δημιουργία ενός εθνικού μητρώου θα επέτρεπε την καλύτερη ιεράρχηση των προτεραιοτήτων.

Ωστόσο, το «εθνικό σχέδιο χωροταξικής ανάπτυξης 2030» που ενέκρινε η πολωνική κυβέρνηση τον Μάρτιο του 2012 εξασφαλίζει τον συντονισμό του σχεδιασμού και της ολοκληρωμένης προσέγγισης των αναπλασθεισών περιοχών.

44.

Η Επιτροπή παραπέμπει στην απάντησή της στο σημείο 43.

Πλαίσιο 6

Η Επιτροπή παραπέμπει στην απάντησή της στο σημείο 40, δεύτερη περίπτωση.

45.

Τα κριτήρια επιλογής για τα έργα που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ καθορίζονται από τις επιτροπές παρακολούθησης των προγραμμάτων. Η Επιτροπή προτρέπει τα κριτήρια επιλογής να περιλαμβάνουν έννοιες όπως προστιθέμενη αξία, σχέση κόστους-ωφέλειας και περιβαλλοντική βιωσιμότητα, και συνιστά την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών.

Η Επιτροπή έχει αναλάβει πολλές πρωτοβουλίες πέρα από τη θέσπιση νομικών μέσων για την προώθηση των καλών πρακτικών στον τομέα αυτόν. Για παράδειγμα με την ανακοίνωσή της «Πολιτική συνοχής και πόλεις — Η συμβολή των πόλεων και των πολεοδομικών συγκροτημάτων στην ανάπτυξη και την απασχόληση στις περιφέρειες» [COM(2006) 385 τελικό] προωθεί την αποκατάσταση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων έναντι της χρήσης εκτάσεων πρασίνου και τον συντονισμό της χρήσης γης και πολιτικές συνοχής για τη διαχείριση της αστικής εξάπλωσης. Επίσης, οι υπηρεσίες της το 2010, στο πλαίσιο του Συνεδρίου για την Οικονομική Αλλαγή, διοργάνωσαν συζήτηση με θέμα την «επαναχρησιμοποίηση των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων και κτιρίων» και δημοσίευσαν στο διαδίκτυο έκθεση εμπειρογνομημών σχετικά με τα πορίσματά της.

45. Πρώτη περίπτωση

Η ιεράρχηση των έργων και η λήψη της απόφασης σχετικά με το ποσοστό της χρηματοδότησης από την πλευρά της ΕΕ σε επίπεδο έργου εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των αρχών που είναι αρμόδιες για τα προγράμματα.

48. Δεύτερη περίπτωση

Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι υπήρξαν ορισμένες αδυναμίες στον καθορισμό ποσοστών επιχορήγησης στο παρελθόν, που εν μέρει οφείλονται και στο κανονιστικό πλαίσιο. Για τα έργα της περιόδου 2000-2006 που παράγουν καθαρά έσοδα, τα ανώτατα ποσοστά συγχρηματοδότησης καθορίστηκαν σύμφωνα με το άρθρο 29 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999. Η αξιολόγηση του ελλείμματος χρηματοδότησης περιελήφθη στον κανονισμό 2007-2013.

Πλαίσιο 7

Όσον αφορά το εθνικό φυσικό καταφύγιο (Halton, HB), η μεθοδολογία που εφαρμόστηκε από το 2007 σχετικά με το έλλειμμα χρηματοδότησης δεν εφαρμόστηκε με τον ίδιο τρόπο όπως για την περίοδο 2000-2006. Η συγχρηματοδότηση του ΕΤΠΑ είναι κάτω από το ανώτατο ποσοστό συγχρηματοδότησης που προβλέπεται από το άρθρο 29 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 και, κατά συνέπεια, συνυπολόγισε πράγματι τα πιθανά έσοδα, σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανονισμούς.

Όσον αφορά τον πρώην σχεδιαζόμενο πυρηνικό σταθμό (Arneburg, Γερμανία) η μεθοδολογία που εφαρμόστηκε από το 2007 σχετικά με το έλλειμμα χρηματοδότησης δεν εφαρμόστηκε με τον ίδιο τρόπο όπως για την περίοδο 2000-2006 [βλ. άρθρο 29 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999].

49.

Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι υπήρξαν ορισμένες αδυναμίες στον καθορισμό των ποσοστών επιχορήγησης στο παρελθόν, οι οποίες εν μέρει οφείλονται και στο κανονιστικό πλαίσιο. Για τα έργα που παράγουν ουσιαστικά καθαρά έσοδα, τα ανώτατα ποσοστά συγχρηματοδότησης καθορίστηκαν σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος, 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 το οποίο εφαρμόζεται στις ακόλουθες τρεις περιπτώσεις. Η μεθοδολογία για το έλλειμμα χρηματοδότησης περιελήφθη στον κανονισμό για την περίοδο 2007-2013.

49. Πρώτη περίπτωση

Η Επιτροπή σημειώνει ότι στα οκτώ από τα 15 έργα που υποβλήθηκαν σε έλεγχο όπου ο δικαιούχος είχε πραγματοποιήσει αξιολόγηση του ελλείμματος χρηματοδότησης, το Συνέδριο δεν διαπίστωσε την ύπαρξη πιθανών εσόδων τα οποία να παρήχθησαν αλλού σε άλλα αναπτυξιακά έργα που εκτελούσε ο ίδιος κύριος έργου.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

49. Δεύτερη περίπτωση

Η αγορά αξία της γης απαιτεί πράγματι ανεξάρτητη αποτίμηση. Η Επιτροπή σημειώνει ότι, για τα 22 από τα 27 έργα που υποβλήθηκαν σε έλεγχο, το Συνέδριο δεν διαπίστωσε ευρήματα σχετικά με την αποτίμηση.

Πλαίσιο 8

Όσον αφορά το πρώην ανθρακωρυχείο / μονάδα παραγωγής κωκ (Sheffield, HB), ανατρέξτε στην απάντηση στο πλαίσιο 7.

Πλαίσιο 9

Όσον αφορά το πρώην υπαίθριο ορυχείο (Rotherham, HB), η επιλεξιμότητα της γης που αγοράστηκε έπρεπε να είχε εκτιμηθεί με όρους καθεστώτος κρατικών ενισχύσεων σύμφωνα με τον κανόνα αριθ. 5 [κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1685/2000]. Σχετικά με το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων, η αξία της γης έπρεπε να είχε αποτιμηθεί ως μηδενική ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, σε επίπεδο χαμηλότερο από την πραγματική αξία αγοράς ή αγοραία αξία.

Όσον αφορά την πρώην χαλυβουργία (Dortmund, Γερμανία), η Επιτροπή θα παρακολουθήσει το συγκεκριμένο θέμα.

50.

Η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», όπως έχει ενσωματωθεί στο άρθρο 191, παράγραφος, 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), αποτελεί κατευθυντήρια αρχή της περιβαλλοντικής πολιτικής. Ωστόσο, επειδή η αρχή αυτή αφορά δράση της ΕΕ, οι ιδιώτες δεν μπορούν να επικαλεστούν το εν λόγω άρθρο της ΣΛΕΕ προκειμένου να αποκλείσουν την εφαρμογή εθνικής νομοθεσίας σ' έναν τόπο ο οποίος καλύπτεται από περιβαλλοντική πολιτική για την οποία δεν έχει εγκριθεί νομοθεσία σε επίπεδο ΕΕ βάσει του ίδιου άρθρου². Δηλαδή, το άρθρο αυτό δεσμεύει τα κράτη μέλη εφόσον έχει εφαρμοστεί μέσω πράξεων παράγωγου δικαίου σε επίπεδο ΕΕ, όπως για παράδειγμα μέσω οδηγιών (π.χ. οδηγία 2004/35/ΕΚ σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη, οδηγία 2000/60/ΕΚ για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, οδηγία 2008/98/ΕΚ για τα απόβλητα, οδηγία 2006/21/ΕΚ σχετικά με τη διαχείριση των αποβλήτων της εξορυκτικής βιομηχανίας κ.λπ.).

Σύμφωνα με τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος³, εάν δεν υπάρχει πράξη παράγωγου δικαίου σε επίπεδο ΕΕ, η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» εφαρμόζεται εφόσον έχει οριστεί στην ισχύουσα εθνική νομοθεσία.

² Απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 9ης Μαρτίου 2010 στην υπόθεση C-378/08, σκέψη 46.

³ ΕΕ C 82 της 1.4.2008, σ. 1-33.

51.

Εκτός από τα σχόλια του σημείου 50, προστίθεται ότι η πρόταση οδηγίας για τον καθορισμό πλαισίου προστασίας του εδάφους που υπέβαλε η Επιτροπή προβλέπει τη δημιουργία κατάλληλου οικονομικού μηχανισμού για τη χρηματοδότηση της έρευνας και της αποκατάστασης των «ορφανών τόπων» (δηλ. των ρυπασμένων τόπων για τους οποίους, με βάση την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», είναι αδύνατον να εντοπιστεί το φυσικό ή το νομικό πρόσωπο που ευθύνεται για τη ρύπανση ή να του καταλογιστεί ευθύνη βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ ή της εθνικής νομοθεσίας ή δεν μπορεί να υποχρεωθεί να αναλάβει το κόστος της έρευνας και της αποκατάστασης).

53.

Η Επιτροπή συμφωνεί ότι οι αρχές που είναι αρμόδιες για τα προγράμματα πρέπει να επαγρυπνούν όσον αφορά αυτόν τον κίνδυνο.

54.

Όπως αναφέρει το Ελεγκτικό Συνέδριο στα σημεία 53-55, τα έργα που έχουν υποβληθεί σε έλεγχο έχουν αντιμετωπίσει περίπλοκες καταστάσεις, ιδίως όσον αφορά τις συμφωνίες μεταξύ πωλητών και φορέων αξιοποίησης ρυπασμένης γης.

Πλαίσιο 10

Όσον αφορά την πρώην χαλυβουργία (Dortmund, Γερμανία), η Επιτροπή θα παρακολουθήσει το συγκεκριμένο θέμα.

55.

Η Επιτροπή συνιστά θερμά την αποτίμηση της αξίας της γης (και των κτιρίων) από ανεξάρτητο πιστοποιημένο εκτιμητή ή δεόντως εξουσιοδοτημένο επίσημο φορέα [κανόνας 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1685/2000].

Πλαίσιο 11

Όσον αφορά το πρώην εργοστάσιο χημικών (Widnes, HB) και το πρώην ανθρακωρυχείο / μονάδα παρασκευής κωκ (Sheffield, HB), η Επιτροπή θα παρακολουθήσει το ζήτημα.

Όσον αφορά το πρώην υπαίθριο ορυχείο (Rotherham, HB), η διαχειριστική αρχή ενημέρωσε την Επιτροπή ότι έχει κάνει ενέργειες για την ενημέρωση της υπηρεσίας κατοικιών και κοινοτήτων (Homes and Community Agency, νέος αρμόδιος φορέας) σχετικά με το θέμα.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

57.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενσωμάτωση μιας ρήτρας επιστροφής στην επιστολή χρηματοδότησης που εκδίδεται από τη διαχειριστική αρχή αποτελεί καλή πρακτική η οποία θα είναι χρήσιμο να υιοθετηθεί από τα κράτη μέλη στους εθνικούς τους κανόνες.

Για την περίοδο προγραμματισμού 2000-2006, το άρθρο 29, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 περιόριζε τη συνδρομή της ΕΕ στα έργα που παράγουν έσοδα ανάλογα με τους στόχους προτεραιότητας και τον επενδυτικό τομέα. Για την περίοδο 2007-2013, το άρθρο 55, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 προβλέπει κοινές κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση των εσόδων τα οποία δεν είχαν υπολογιστεί κατά τη χρονική στιγμή υποβολής του έργου. Ο οδηγός «Ανάλυση κόστους οφέλους» του 2008 προσέφερε συμπληρωματικές κατευθυντήριες γραμμές για την τυποποιημένη προσέγγιση του υπολογισμού του ελλείμματος χρηματοδότησης και των έργων που παράγουν έσοδα, που εφαρμόζονται σε όλα τα κράτη μέλη αλλά μπορούν να προσαρμοστούν στις ειδικές εθνικές συνθήκες. Κατά συνέπεια, ορισμένα κράτη μέλη έχουν εκδώσει τις δικές του κατευθυντήριες γραμμές για την ανάλυση κόστους-οφέλους και γι' αυτό είναι δυνατόν να παρατηρούνται ορισμένες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Σαφείς και ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για τα έργα που παράγουν έσοδα είχαν δημοσιευτεί στην αρχή της περιόδου προγραμματισμού 2007-2013 (COCOF 07/0074/09 και 08/0012/02).

58.

Η Επιτροπή πιστεύει ότι, για τα έργα από τα οποία δεν είναι δυνατόν να αναμένονται έσοδα ή να υπολογιστούν κατά τη στιγμή της έγκρισής τους, η διαχειριστική αρχή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να επαληθεύσει εάν πράγματι υπήρξαν έσοδα μετά την ολοκλήρωση του έργου. Η περίοδος που αναφέρεται στον κανονισμό είναι αρκετή, αφού αποτελεί μια εξισορρόπηση της ανάγκης επανεξέτασης των πιθανών εσόδων, όταν τελικά προκύπτουν, και της εύλογης προσδοκίας της διαχειριστικής αρχής και των δικαιούχων για το κλείσιμο των έργων εφόσον έχουν ολοκληρωθεί.

59.

Η ανάπλαση εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών και στρατιωτικών εγκαταστάσεων είναι ένα πρώτο βήμα για την αύξηση της ελκυστικότητας μιας περιοχής. Αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που θα δημιουργήσουν θέσεις απασχόλησης.

60.

Ορισμένα έργα γνώρισαν καθυστερήσεις εξαιτίας των οικονομικών περιορισμών που οφείλονται στην οικονομική κρίση, ενώ η δημιουργία θέσεων απασχόλησης αποτελεί μακροπρόθεσμο στόχο των έργων αυτών.

61.

Η εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» συνιστά στην πράξη μεγάλη πρόκληση. Συχνά, δεν είναι δυνατόν να ζητηθεί από το άτομο ή το νομικό πρόσωπο που είναι ο κύριος υπεύθυνος για την πρόκληση της ρύπανσης να πληρώσει για την αποκατάσταση, αφού, σε πολλές περιπτώσεις, είτε το άτομο ή το νομικό πρόσωπο αυτό δεν υπάρχει πλέον είτε μπορεί να αποδείξει ότι κατά τη χρονική στιγμή της ρύπανσης τηρούσε τους ισχύοντες τότε κανόνες.

62.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενσωμάτωση μιας ρήτρας επιστροφής στην επιστολή χρηματοδότησης που εκδίδεται από τη διαχειριστική αρχή αποτελεί καλή πρακτική η οποία θα είναι χρήσιμο να υιοθετηθεί από τα κράτη μέλη στους εθνικούς τους κανόνες.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

64.

Η πιστοποίηση θεωρείται καλή πρακτική. Ωστόσο, η έλλειψη πιστοποίησης και οι διαφορές μεταξύ των εθνικών τιμών ελέγχου της μόλυνσης του εδάφους δεν σημαίνουν αυτόματα ότι οι εργασίες απολύμανσης και ανάπλασης δεν έχουν εκτελεστεί κανονικά. Στην πρόταση οδηγίας της Επιτροπής για τον καθορισμό πλαισίου προστασίας του εδάφους [COM(2006) 232] διατυπώνεται ορισμός του «ρυπασμένου τόπου» και ζητείται η κατάρτιση καταλόγου ρυπασμένων τόπων στην εθνική επικράτεια κάθε κράτους μέλους.

65.

Η ανάπτυξη των έργων πραγματοποιείται πάντοτε σε πλαίσιο οικονομικής αβεβαιότητας και η οικονομική ύφεση, καθώς και η μείωση του ελλείμματος σε εθνικό επίπεδο έχουν αντίκτυπο στον καθορισμό των προτεραιοτήτων της δημόσιας πολιτικής.

Η έννοια του «ολοκληρωμένου σχεδίου αστικής ανάπτυξης» έχει ενσωματωθεί στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας και στο άρθρο 44 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1828/2006. Το μέσο χρηματοοικονομικής τεχνικής JESSICA μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο σε περιοχές στις οποίες έχει καταρτιστεί ένα τέτοιου είδους σχέδιο. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006, το ΕΤΠΑ μπορεί να στηρίξει την ανάπτυξη ολοκληρωμένων και βιώσιμων στρατηγικών για την αντιμετώπιση της υψηλής συγκέντρωσης οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών προβλημάτων που θίγουν αστικές περιοχές, στις οποίες περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος και η ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων.

Σύσταση αριθ. 1 προς τα κράτη μέλη

Η Επιτροπή συμφωνεί με την εν λόγω σύσταση προς τα κράτη μέλη και έχει ήδη ζητήσει μια προσέγγιση ολοκληρωμένης ανάπτυξης όχι μόνο στο κοινοτικό στρατηγικό πλαίσιο αλλά και στον κανονισμό της Επιτροπής.

Σύσταση αριθ. 1 α) προς την Επιτροπή

Η Επιτροπή συμφωνεί με τη σύσταση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ωστόσο υπογραμμίζει ότι το 2006 υπέβαλε πρόταση για τον καθορισμό πλαισίου προστασίας του εδάφους [COM(2006) 232] η οποία θα μπορούσε να αποτελέσει τη νομική βάση για την πρόταση πρότυπων της ΕΕ όσον αφορά τον ορισμό των μολυσμένων χώρων, του κινδύνου που συνιστούν και των μεθοδολογιών αποκατάστασης.

Η οδηγία αυτή θα μπορούσε να εναρμονίσει τον ορισμό του «ρυπασμένου τόπου» σε όλη την ΕΕ και να εισαγάγει, μεταξύ άλλων, την υποχρέωση των κρατών μελών για την αποκατάσταση των τόπων αυτών. Η οδηγία θα επέτρεπε επίσης στην Επιτροπή — εφόσον υπάρξει ανάγκη και ανάλογα με την ανταλλαγή στοιχείων με τα κράτη μέλη — να εγκρίνει κοινά τεχνικά στοιχεία σχετικά με την εκτίμηση επικινδυνότητας της ρύπανσης του εδάφους.

Η Επιτροπή τονίζει ιδιαίτερα ότι η έγκριση ειδικής νομοθεσίας της ΕΕ για την προστασία του εδάφους εναπόκειται στους συννομοθέτες.

Σύσταση αριθ. 1 β) προς την Επιτροπή

Οι εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις βρίσκονται πολύ συχνά σε αστικές περιοχές. Η Επιτροπή προωθεί ήδη την ολοκληρωμένη βιώσιμη αστική ανάπτυξη μέσω των τρεχόντων προγραμμάτων. Η προσέγγιση αυτή θα ενισχυθεί σε μεγάλο βαθμό κατά την περίοδο 2014-2020 με την απαίτηση το 5% τουλάχιστον της πίστωσης του ΕΤΠΑ στα κράτη μέλη να διοχετεύεται σε ολοκληρωμένες ενέργειες βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Η ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη προωθείται επίσης και μέσω του χρηματοδοτικού μέσου JESSICA, το οποίο απαιτεί τη θέσπιση ολοκληρωμένου προγράμματος αστικής ανάπτυξης.

Επιπλέον, η Επιτροπή υποστηρίζει θερμά ότι τα κράτη μέλη πρέπει να ενσωματώσουν την ανάπλαση των εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων ως κύριο στοιχείο στην ολοκληρωμένη τους προσέγγιση για την αστική ανάπτυξη, αφού η «ανάπλαση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων» περιλαμβάνεται σε μία από τις τέσσερις επενδυτικές προτεραιότητες για την αστική ανάπτυξη.

Κοινή απάντηση στα σημεία 66 και 67.

Η εκτέλεση των έργων αποκατάστασης επηρεάζεται πάντοτε και από εξωτερικούς παράγοντες οι οποίοι υπερβαίνουν την αρμοδιότητα των διαχειριστικών αρχών των προγραμμάτων, όπως είναι οι διάφοροι περιορισμοί στους εθνικούς και/ή περιφερειακούς προϋπολογισμούς και οι ασάφειες όσον αφορά την ιδιοκτησία της γης. Η πρόταση οδηγίας για τον καθορισμό πλαισίου προστασίας του εδάφους [COM(2006) 232] απαιτεί από τα κράτη μέλη να καταρτίσουν κατάλογο με τους ρυπασμένους χώρους στην επικράτειά τους και να τον δημοσιοποιήσουν. Οι εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις πολύ συχνά έχουν υποστεί και ρύπανση και κατά συνέπεια θα πρέπει να περιληφθούν στον κατάλογο αυτόν.

68.

Τα κριτήρια επιλογής για τα έργα που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ καθορίζονται από τις επιτροπές παρακολούθησης των προγραμμάτων. Η Επιτροπή προτρέπει τα κριτήρια επιλογής να περιλαμβάνουν έννοιες όπως προστιθέμενη αξία, σχέση κόστους-ωφέλειας και περιβαλλοντική βιωσιμότητα, και συνιστά την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών.

Η Επιτροπή έχει, επίσης, αναλάβει πρωτοβουλίες εκτός νομικού πλαισίου για την προώθηση καλών πρακτικών, π.χ. για την προώθηση της ανάπλασης εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων έναντι της χρήσης εκτάσεων πρασίνου και τον συντονισμό της χρήσης γης.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Σύσταση αριθ. 2 β) προς τα κράτη μέλη

Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι οι υπηρεσίες της δημοσίευσαν πρόσφατα ένα έγγραφο εργασίας (SWD(2012) 101 τελικό/2) στο οποίο περιέχονται οι «Κατευθυντήριες γραμμές για τις βέλτιστες πρακτικές περιορισμού, μετριασμού ή αντιστάθμισης της σφράγισης του εδάφους». Στο έγγραφο αυτό περιγράφονται προσεγγίσεις που έχουν εφαρμοστεί στα κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων και η αποτροπή της μετατροπής χώρων πρασίνου και η επακόλουθη σφράγιση (μέρους) της επιφάνειάς τους και η επαναχρησιμοποίηση ήδη οικοδομημένων περιοχών, π.χ. εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων.

Σύσταση αριθ. 2 προς την Επιτροπή και τα κράτη μέλη

Η Επιτροπή έχει αναλάβει πρωτοβουλίες εκτός νομικού πλαισίου για την προώθηση καλών πρακτικών, π.χ. για την προώθηση της ανάπλασης εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων έναντι της χρήσης εκτάσεων πρασίνου και τον συντονισμό της χρήσης γης.

70.

Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι υπήρξαν ορισμένες αδυναμίες στον καθορισμό των ποσοστών επιχορήγησης στο παρελθόν, που εν μέρει οφείλονται και στο κανονιστικό πλαίσιο. Για τα έργα της περιόδου 2000-2006 που παράγουν καθαρά έσοδα, τα ανώτατα ποσοστά συγχρηματοδότησης καθορίστηκαν σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999. Η μεθοδολογία για το έλλειμμα χρηματοδότησης περιελήφθη στον κανονισμό 2007-2013.

71.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενσωμάτωση μιας ρήτρας επιστροφής στην επιστολή χρηματοδότησης που εκδίδεται από τη διαχειριστική αρχή αποτελεί καλή πρακτική η οποία θα είναι χρήσιμο να υιοθετηθεί από τα κράτη μέλη στους εθνικούς τους κανόνες. Ωστόσο, βάσει της αρχής της επιμερισμένης διαχείρισης, εφόσον οι διαχειριστικές αρχές είναι εκείνες που εκδίδουν τις αποφάσεις χρηματοδότησης, θα πρέπει να παρακολουθούν και την εφαρμογή της ρήτρας επιστροφής όπως παρακολουθούν την υλοποίηση των έργων.

Η Επιτροπή πιστεύει ότι, για τα έργα από τα οποία δεν είναι δυνατόν να αναμένονται έσοδα ή να υπολογιστούν κατά τη στιγμή της έγκρισής τους, η διαχειριστική αρχή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να επαληθεύσει εάν πράγματι υπήρξαν έσοδα μετά την ολοκλήρωση του έργου. Η περίοδος που αναφέρεται στον κανονισμό είναι αρκετή, αφού αποτελεί μια εξισορρόπηση της ανάγκης επανεξέτασης των πιθανών εσόδων, όταν τελικά προκύπτουν, και της εύλογης προσδοκίας της διαχειριστικής αρχής και των δικαιούχων για το κλείσιμο των έργων εφόσον έχουν ολοκληρωθεί.

72.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι οι αρχές που είναι αρμόδιες για τα προγράμματα πρέπει να επαγρυπνούν όσον αφορά αυτόν τον κίνδυνο ο οποίος συνδέεται με περίπλοκες συμφωνίες μεταξύ ρυπαίνοντων, ιδιοκτητών γης και φορέων ανάπτυξης.

Η Επιτροπή συνιστά θερμά την αποτίμηση της αξίας της γης (και των κτιρίων) από ανεξάρτητο πιστοποιημένο εκτιμητή ή δεόντως εξουσιοδοτημένο επίσημο φορέα [κανόνας 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1685/2000].

73.

Η Επιτροπή συμφωνεί ότι οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις πρέπει πάντοτε να τηρούνται από τις εθνικές αρχές, καθώς αποτελούν μέρος των κανονιστικών υποχρεώσεων των διαρθρωτικών ταμείων.

Σύσταση αριθ. 3 ε) προς τα κράτη μέλη

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενσωμάτωση μιας ρήτρας επιστροφής στην επιστολή χρηματοδότησης που εκδίδεται από τη διαχειριστική αρχή αποτελεί καλή πρακτική η οποία θα είναι χρήσιμο να υιοθετηθεί από τα κράτη μέλη στους εθνικούς τους κανόνες. Ωστόσο, βάσει της αρχής της επιμερισμένης διαχείρισης, εφόσον οι διαχειριστικές αρχές είναι εκείνες που εκδίδουν τις αποφάσεις χρηματοδότησης, θα πρέπει να παρακολουθούν και την εφαρμογή της ρήτρας επιστροφής όπως παρακολουθούν την υλοποίηση των έργων.

Σύσταση αριθ. 3 α) προς την Επιτροπή

Όσον αφορά τον καθορισμό κοινών αρχών για την εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», η Επιτροπή πιστεύει ότι οι αρχές αυτές υπάρχουν ήδη.

Σύσταση αριθ. 3 β) προς την Επιτροπή

Η Επιτροπή έχει ήδη εφαρμόσει τη σύσταση του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Η τήρηση των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις αποτελούσε πάντοτε κανονιστική απαίτηση. Για την περίοδο προγραμματισμού 2007-2013, το κανονιστικό πλαίσιο της Επιτροπής απαιτεί να λαμβάνεται υπόψη η μεθοδολογία για το έλλειμμα χρηματοδότησης. Κατόπιν συμφωνίας με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή είχε δώσει σαφείς και ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για τα έργα που παράγουν έσοδα στην αρχή της περιόδου προγραμματισμού (COCOF 07/0074/09 και 08/0012/02).

Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο

Ειδική έκθεση αριθ. 23/2012

Ήταν επιτυχής η στήριξη που παρείχαν τα διαρθρωτικά μέτρα της ΕΕ στην ανάπλαση εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών και στρατιωτικών εγκαταστάσεων;

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2013 — 55 σ. — 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-9241-092-6

doi:10.2865/56205

ΠΩΣ ΘΑ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΙΤΕ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ

Δωρεάν εκδόσεις:

- από το EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).
- από τα γραφεία εκπροσώπησης ή τις αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στοιχεία επικοινωνίας θα βρείτε στο διαδίκτυο (<http://ec.europa.eu>) ή θα τα ζητήσετε με φαξ στον αριθμό +352 2929-42758.

Εκδόσεις επί πληρωμή:

- από το EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Συνδρομές επί πληρωμή (π.χ. ετήσιες σειρές της *Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, συλλογές της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης):

- μέσω των εμπορικών αντιπροσώπων της Υπηρεσίας Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (http://publications.europa.eu/others/agents/index_el.htm).

ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ, Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΥΞΑΝΕΤΑΙ ΔΙΑΡΚΩΣ, ΕΝΩ ΠΟΛΛΕΣ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ΕΙΝΑΙ ΜΟΛΥΣΜΕΝΕΣ. ΤΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΤΗΣ ΕΕ ΠΡΟΩΘΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΩΝ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΑΝΑΡΧΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΞΑΠΛΩΣΗΣ.

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΞΕΤΑΣΕ ΕΑΝ ΕΠΙΤΕΥΧΘΗΚΑΝ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΕ ΕΡΓΩΝ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ, ΕΑΝ Η ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΤΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΒΑΣΙΖΟΤΑΝ ΣΕ ΟΡΘΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΕΑΝ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΠΙΤΕΥΧΘΗΚΑΝ ΜΕ ΤΟ ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΟ ΔΥΝΑΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΕ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ISBN 978-92-9241-092-6

9 789292 410926